

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

MEGEP

(MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİM SİSTEMİNİN
GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ)

GRAFİK VE FOTOĞRAF

İNSAN FİGÜRÜ ÇİZİMİ

ANKARA 2008

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen modüller;

- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 02.06.2006 tarih ve 269 sayılı Kararı ile onaylanan, Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında kademeli olarak yaygınlaştırılan 42 alan ve 192 dala ait çerçeve öğretim programlarında amaçlanan mesleki yeterlikleri kazandırmaya yönelik geliştirilmiş öğretim materyalleridir (Ders Notlarıdır).
- Modüller, bireylere mesleki yeterlik kazandırmak ve bireysel öğrenmeye rehberlik etmek amacıyla öğrenme materyali olarak hazırlanmış, denenmek ve geliştirilmek üzere Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında uygulanmaya başlanmıştır.
- Modüller teknolojik gelişmelere paralel olarak, amaçlanan yeterliği kazandırmak koşulu ile eğitim öğretim sırasında geliştirilebilir ve yapılması önerilen değişiklikler Bakanlıkta ilgili birime bildirilir.
- Örgün ve yaygın eğitim kurumları, işletmeler ve kendi kendine mesleki yeterlik kazanmak isteyen bireyler modüllere internet üzerinden ulaşılabilirler.
- Basılmış modüller, eğitim kurumlarında öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılır.
- Modüller hiçbir şekilde ticari amaçla kullanılamaz ve ücret karşılığında satılamaz.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. İNSAN FİĞÜRÜ ÇİZİMİ	3
1.1. İnsan Figürünün İdeal Oranları	3
1.2. Kadın Figürünün İdeal Oranları	5
1.3. Çocuk ve Genç İnsan Figürlerinde Orantı.....	6
1.4. Model ve Anatomi.....	9
1.5. Ölçme Tekniği.....	19
1.6. Farklı Duruşlarda Kalça Pozisyonunun Önemi.....	26
1.7. Desende Denge.....	29
1.8. Desende Planlar.....	31
1.9. İnsan Figürü Çizim Aşamaları	36
1.10. Ressamlardan Örnekler	50
UYGULAMA FAALİYETİ.....	55
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	57
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	59
2. HAREKETLİ FİĞÜR ÇİZİMİ	59
2.1. 15-20 Dakikalık Hızlı Desen Çizimi	59
UYGULAMA FAALİYETİ.....	65
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	67
MODÜL DEĞERLENDİRME	68
CEVAP ANAHTARLARI	69
KAYNAKÇA	70

AÇIKLAMALAR

KOD	211GS0106
ALAN	Grafik ve Fotoğraf
DAL/MESLEK	Ortak Alan
MODÜLÜN ADI	İnsan Figürü Çizimi
MODÜLÜN TANIMI	İnsan figürü çizimi ile ilgili temel kavramların ve uygulamaların yapıldığı öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/32
ÖNKOŞUL	Basit geometrik formların çizimi, cansız modellerden çizimler, tors, insan figürü detayları modüllerini almış olmak
YETERLİK	İnsan figürü çizimi yapmak
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Uygun ortam ve araç gereç sağlandığında; insan figürünü gözlemleyip inceleyerek ölçü, oran ve desen tekniğine uygun çizimini yapabileceksiniz. Amaçlar Bu faaliyette verilecek bilgiler doğrultusunda, uygun ortam sağlandığında; <ol style="list-style-type: none">1. Canlı modeli farklı bakış noktalarından ölçü-oran ve desen tekniğine uygun çizebileceksiniz.2. Canlı modelin farklı bakış noktalarından 15-20 dakikalık hızlı çizimlerini desende ölçü oran kurallarına ve tekniğine uygun yapabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Grafik atölye ve laboratuvarları, sınıf, işletme, kütüphane, ev, bilgi teknolojileri ortamı vb. Donanım: Şövale, resim altlığı, resim kağıdı, , numaralı resim kalemleri, canlı model, ışıklı atölye ortamı, konu ile ilgili görsel yayınlar
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	<ul style="list-style-type: none">➤ Modülün içinde yer alan her faaliyetten sonra, verilen ölçme araçlarıyla kazandığınız bilgileri ölçerek kendi kendinizi değerlendireceksiniz.➤ Öğretmen, modül sonunda size ölçme aracı (test, çoktan seçmeli, doğru yanlış vb.) uygulayarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgileri ölçerek değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Figür, ressamın ele alabileceği en ilgi çekici temalardan biridir. Ressam için diğer konulara göre daha büyük bir mücadele gerektirir, çünkü çizgiler ve formlar arasındaki orantılar ve koordinasyon, izleyen kişiye ve ressama çok yakın olan bir gerçekliği açığa çıkarır.

Bir başka konuda göze batmayacak bir hata, burada çok belirgin olacaktır.

Bir figür çizmek, kolay bir iş değildir. Büyük bir gözlem yeteneğini ve bol miktarda uygulamayı gerektirir. Sabrınızı yitirmeyiniz.

Bu modülde, insan figürü çizimi ile ilgili gerekli bilgi ve uygulamalı çizimleri bulabileceksiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Canlı modeli farklı bakış noktalarından ölçü-oran ve desen tekniğine uygun çizebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Ailenizden veya arkadaşınızdan birini karşınıza model olarak alınız, modelinize hareketsiz duruş verdirerek proporsiyonlarını araştırınız.
- İnsan figürü çizimi ile ilgili araştırmalar yaparak bulduğunuz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Çocuk, genç ve yaşlı insanların vücut yapılarındaki farklılıkları gözlemleyiniz.

1. İNSAN FIGÜRÜ ÇİZİMİ

1.1. İnsan Figürünün İdeal Oranları

- **Figür:** Genel anlamda resimde kullanılan canlı eleman. İnsan ve hayvan resimleridir.

İnsan figürünün orantılarını saptamak için elimizde, üç kanon ölçüsü bulunmaktadır.

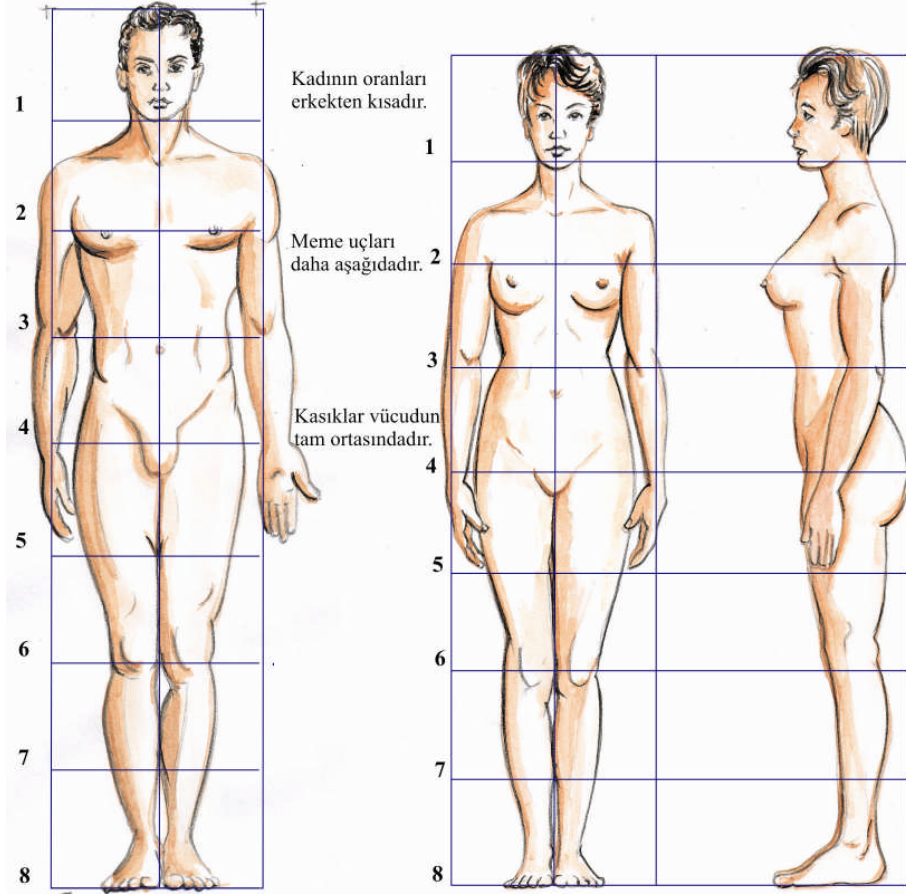
- **Kanon:** Modül adı verilen bir ölçü biriminden yararlanarak insan vücudunun oran ve boyutlarını saptayan bir ölçme sistemidir.
 - Normal figürler için; yedi buçuk başlık kanon,
 - İdeal sayılan figürler için; sekiz başlık kanon,
 - Kahraman figürleri için; sekiz buçuk başlı kanondur.

Sanatçılar tarafından genelde kullanılan kanon, ideal insan figürü orantılarına uygun olan sekiz başlık kanon dur (1/8).

Bu bilgiler doğrultusunda, aşağıdaki figür incelendiğinde;

1.2. Kadın Figürünün İdeal Oranları

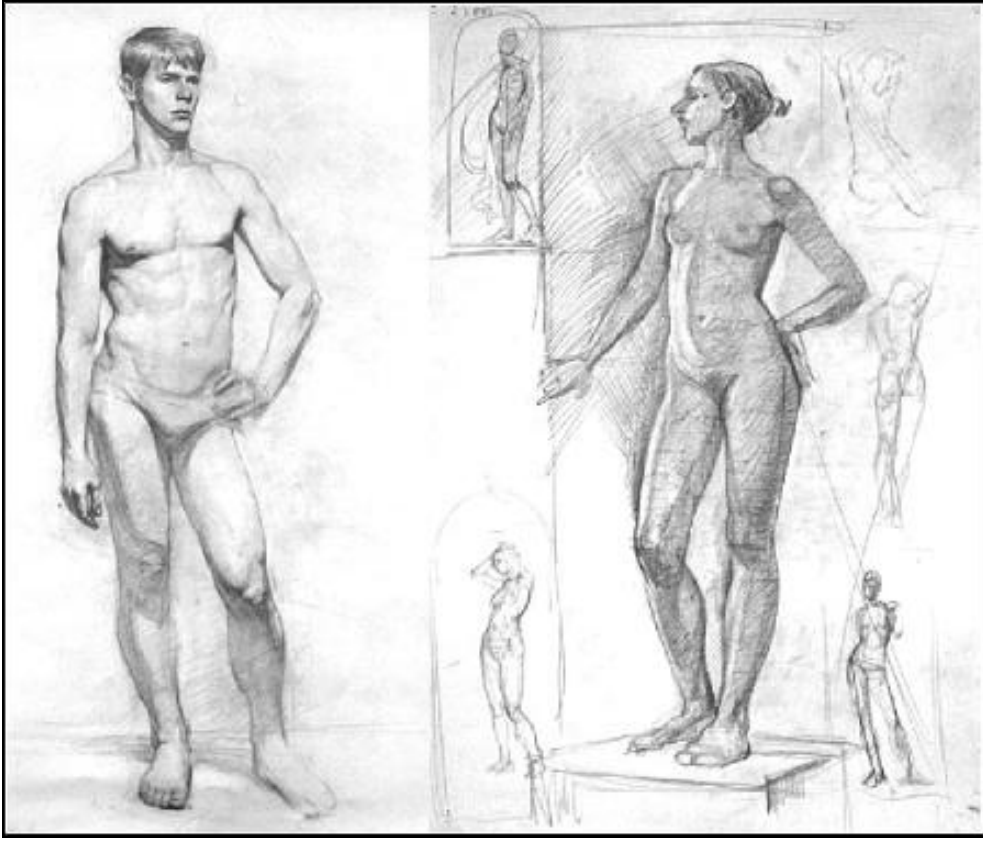
Kadın vücudu yüksekliği 6.5 ile 7.5 baş yüksekliği kadardır.
Kadın figürü ile erkek figürü arasında bazı farklar vardır.

Resim 1.2: Erkek ve kadın figürü oranlarının karşılaştırması

- Kadın başı, erkeğinkinden daha küçüktür.
- Kadın omuzları, erkeğin omuzlarından daha dardır.
- Göğüsler daha aşağıda, meme uçları da erkeğe göre biraz daha aşağıdadır.
- Kadın beli erkek belinden daha incedir.
- Göbek deliği daha aşağıdadır.
- Kalçalar nispeten daha büyüktür.
- Çene ile meme ucu oranı bir baş yüksekliği kadardır.

Bunlar kadın figürünün belirgin özellikleridir.

Resim 1.3: Erkek ve kadın figürü

1.3. Çocuk ve Genç İnsan Figürlerinde Orantı

Çocuk, vücut biçimi doğduğu günden başlayıp erişkinliğe ulaşmaya kadar sürekli değişir.

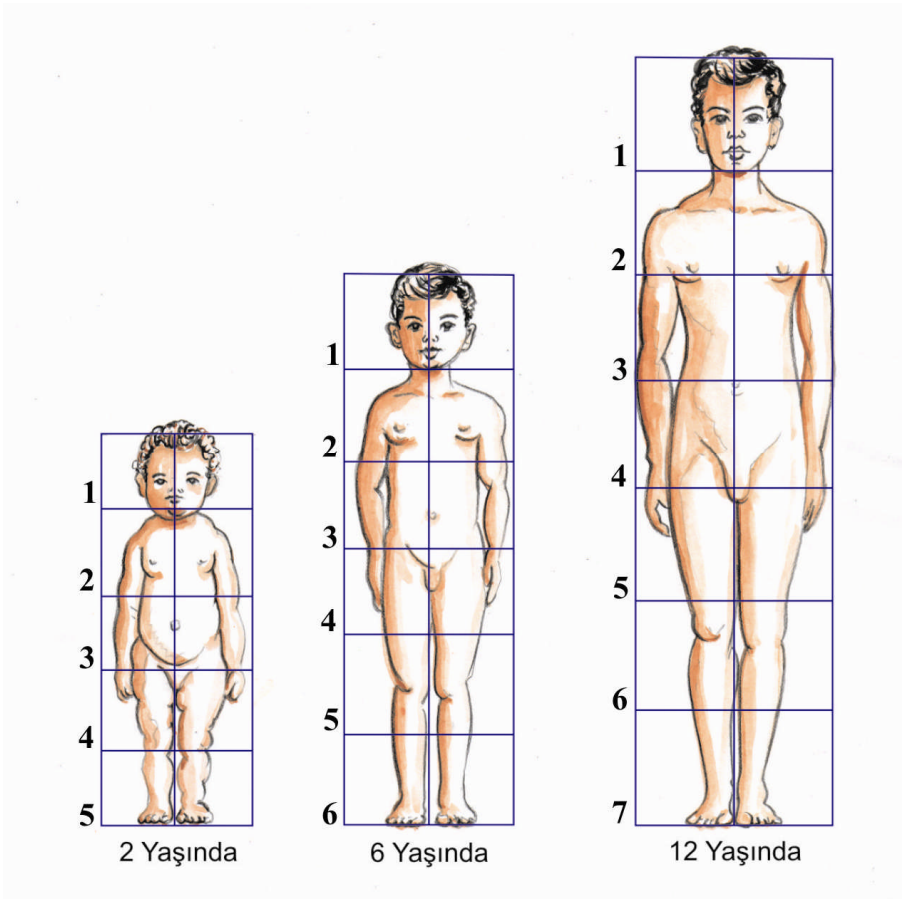
Çocuk büyüdükçe vücut oranları da değiştiği için çocuk figürü çiziminde değişik kanonlar kullanılır.

Yeni doğmuş bebeğin kanonu: Baş, vücudun diğer bölümlerine oranla iki kat daha büyüktür. Vücut ile kol ve bacak arasındaki orantılar yetişkinlerle aynıdır, bacaklar ise oldukça kısadır.

Resim 1.4: Bebek figür çizimleri

Altta resimde iki yaşındaki, altı yaşındaki ve on iki yaşındaki çocukların kanonları verilmiştir.

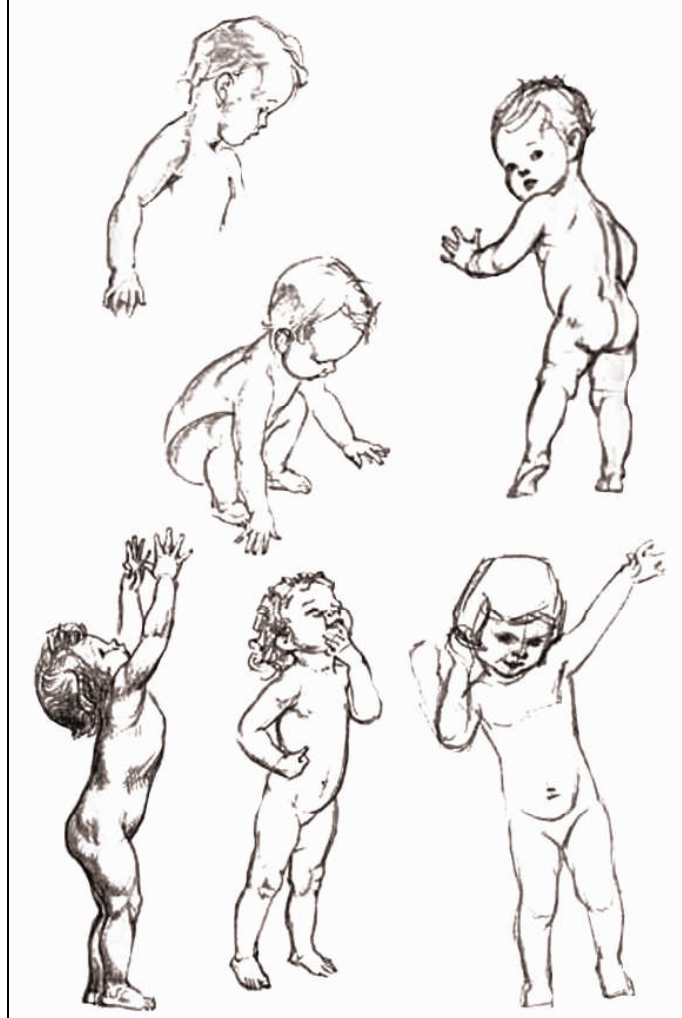
Resim 1.5: Çocuk figürlerinin oranları

İki yaşında bir çocuğun kanonu: İki yaşında bir çocuğun figürü, 5 kanondan meydana gelir. Baş, gene vücuda oranla büyüktür. Bacaklar uzamamış, kalçalar ve karın vücudun diğer bölümlerine göre daha geniştir.

Altı yaşında bir çocuğun kanonu: Figür, 6 kanondan meydana gelir. Vücut gelişiminden dolayı boy daha uzundur; karın genişliği daralmaya, bel kıvrımı ortaya çıkmaya başlar. Vücut, yetişkin insan ölçülerine daha yakınlaşmıştır. Göğüsün oran ve orantısı yetişkin insan figürü ile aynıdır

On iki yaşında bir çocuğun kanonu: Figür 7 kanondan meydana gelir.

Çocuk vücudunda göğsün gelişmesi tamamlanmadığından göğüs ile kalça aynı genişliktedir. Kasları yeterince gelişmemiştir. Kasık, karın ve meme uçları yetişkin insan kanonuyla aynıdır.

Resim 1.6: Çocuk figür çizimleri

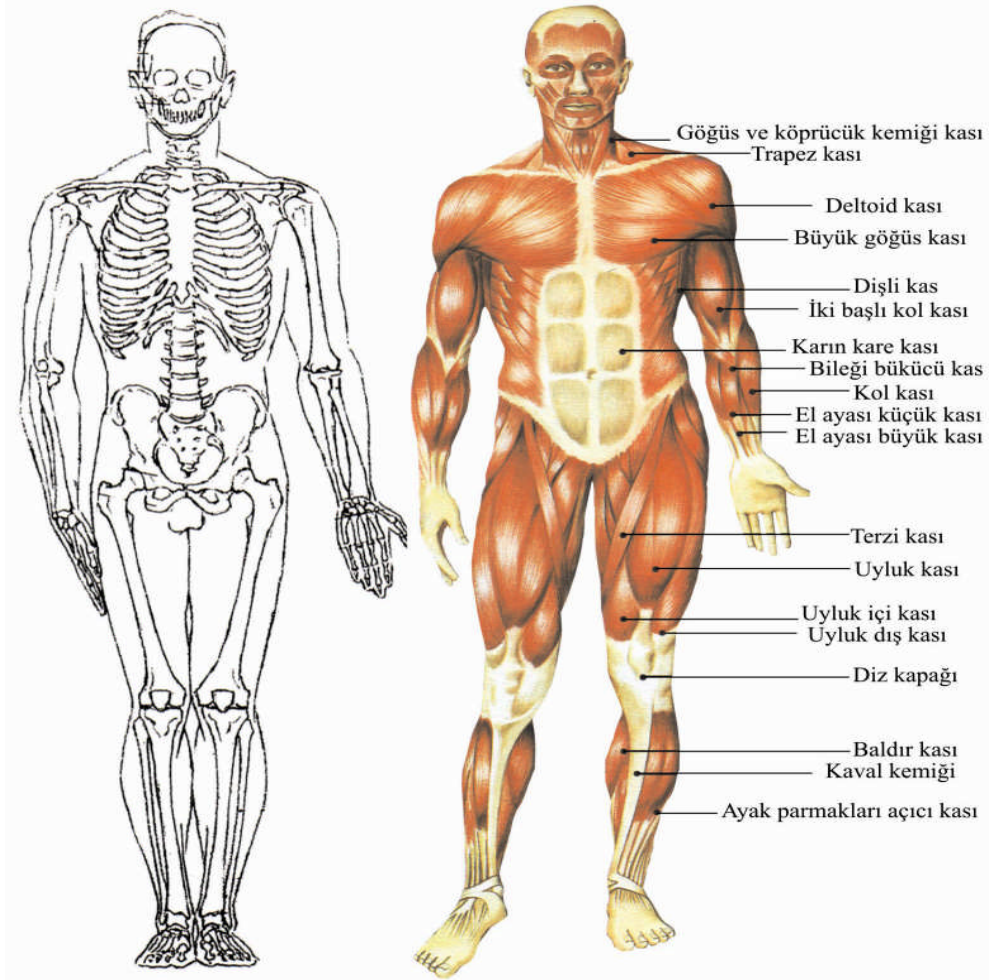
1.4. Model ve Anatomi

- **Anatomi:** Resim ve heykelerde vücut yapısıdır.
- **Model:** Görsel sanatlarda bakılarak çalışılan kişi, nesne, varlıktır.

İnsan anatomisinin canlı modelden nü (çıplak) çalışmalar yaparak öğrenilmesi en yararlı olan yoldur. Anatomi bilgisine sahip olmak, formun doğru olarak ifade edilmesinde yardımcı olacaktır.

İnsan formu bir bütündür. Bu formu meydana getiren öğelerin her birinin kendine özgü yapısal form özellikleri ve birbiri ile ilişkisi vardır. Baş, kol ve bacakların, gövdenin kendi yapısal özellikleri içinde incelenmesi gerekir.

Vücutun İskelet ve Kas Yapısı

Resim 1.7: İnsan vücudu iskelet ve kas yapısı

Anatomi bir formun daha iyi çizilebilmesi ve yorumlanabilmesi için bir araçtır. Bununla beraber kemiklerin hareketlerini, kas yapısını, proporsiyonlarını, masları bilmek gerekir.

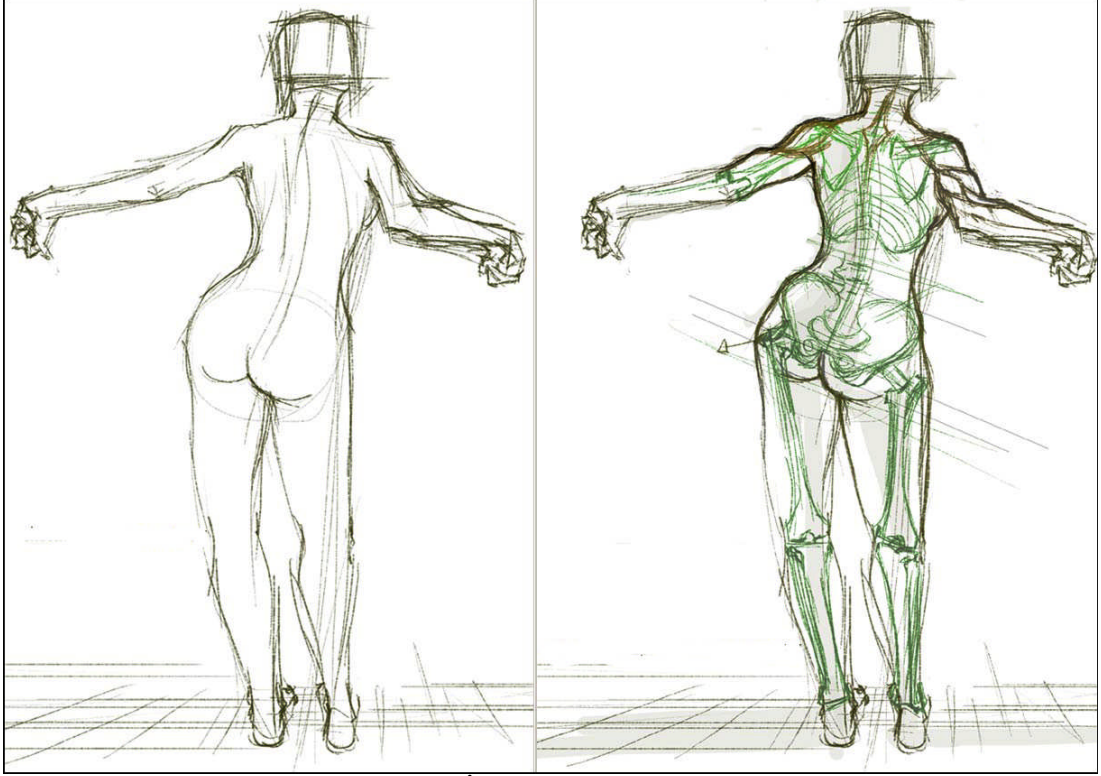
➤ **Proporsiyon:** Parçaların birbirleriyle olan ilişkisi, orandır.

Aşağıdaki çizimde figürün hareketine göre kas yapısı detaylı olarak verilmiştir.

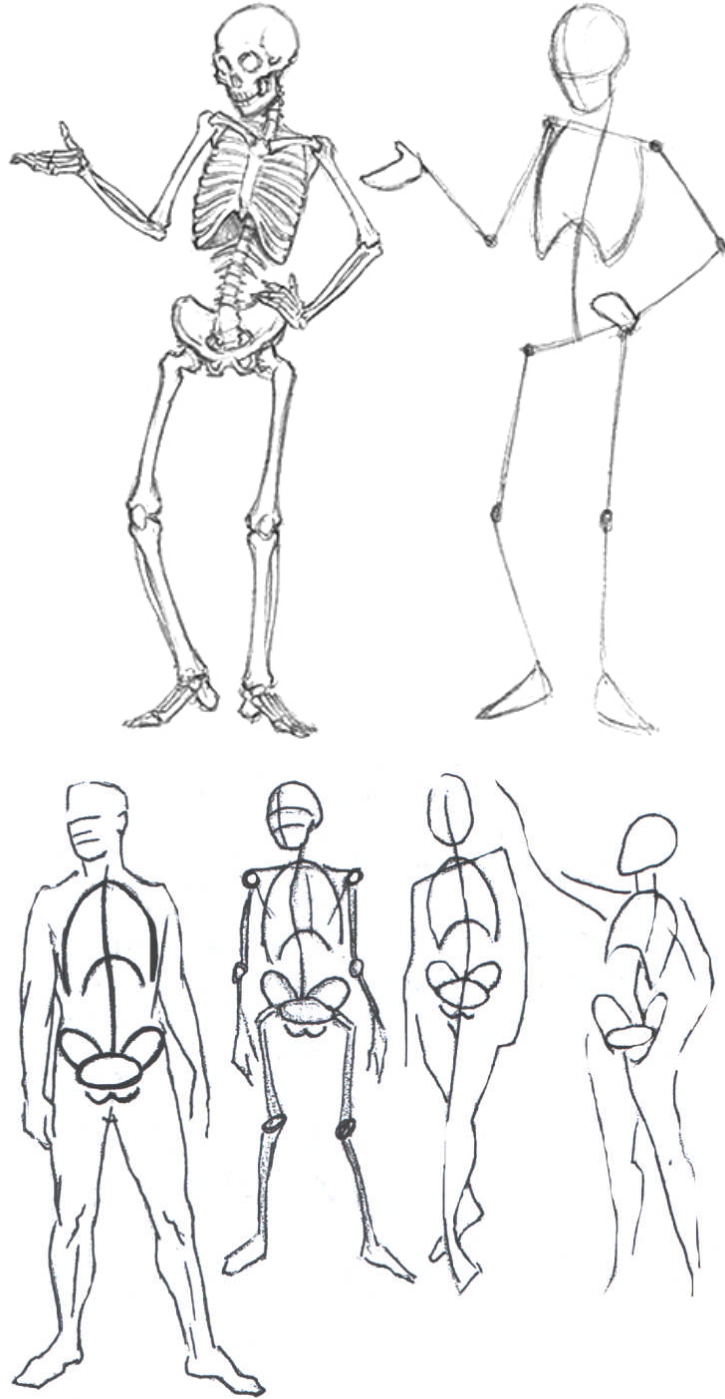

Resim 1.8: İnsan vücudu kas yapısı

Vücutun taşıyıcısı ve genel hareketlerin belirleyicisi olan iskeleti tanımının ve incelemenin yararı olacaktır. Çizim yaparken figürün hareketine göre iskelet yapısını göz önünde bulundurmak gerekir.

Resim 1.9: İnsan figürü çizimi ve kas yapısı

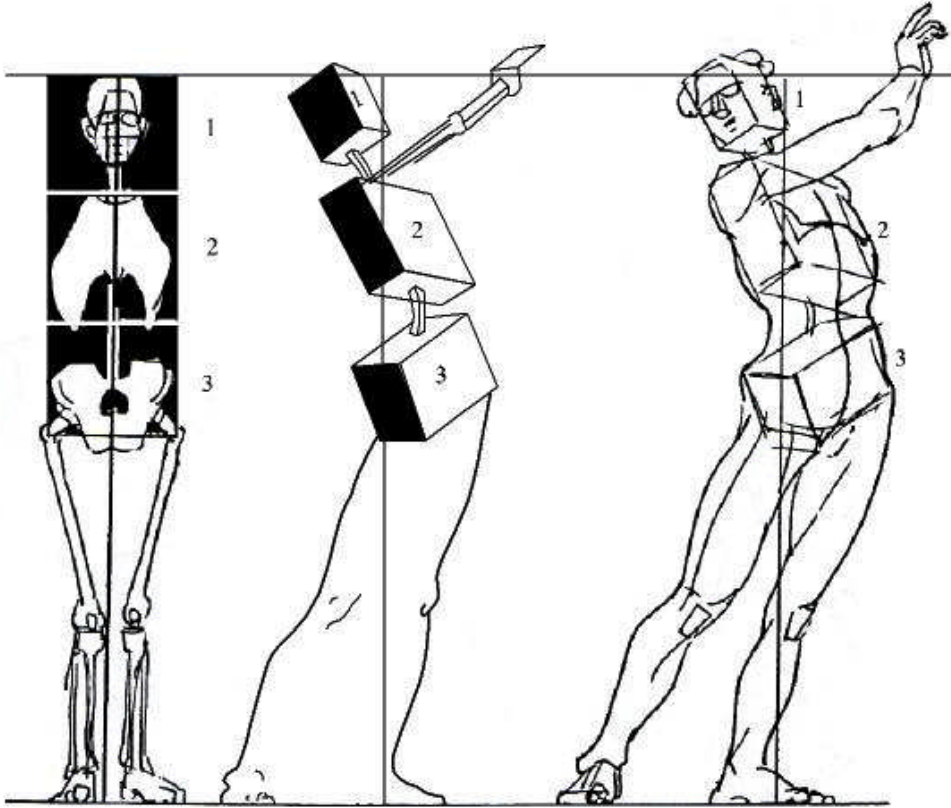
Resim 1.10: İnsan figürü hareketine göre iskelet yapısı

Vücutun Mas Yapısı

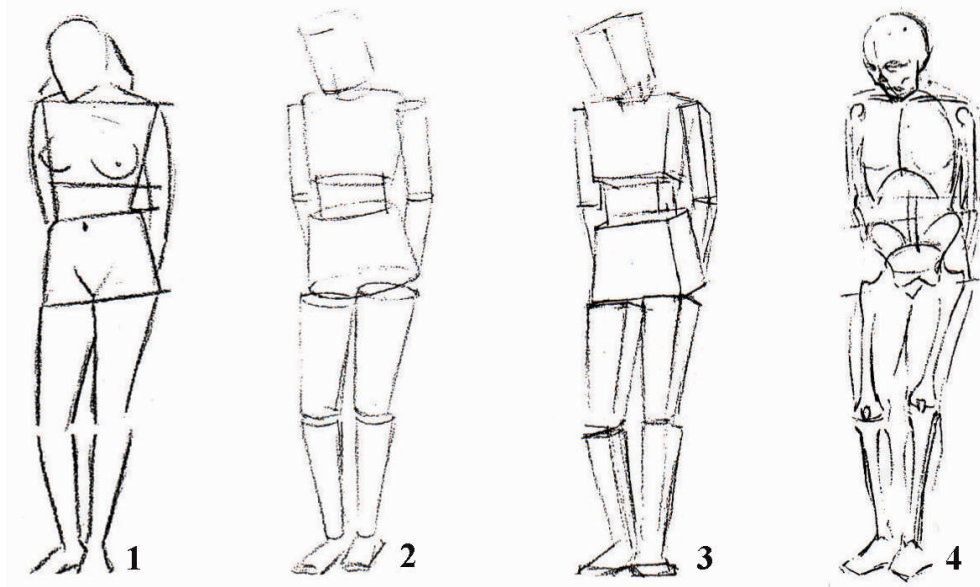
- **Mass:** (Kitle, blok) Yekpare bir biçimi meydana getiren cisimlere denir. Bir şeyin bütünü, toplu olan şeydir.

İnsan vücudu geometriksel olarak üç farklı ölçüde dikdörtgene ayrılır. Bunlar: baş, göğüs ve karın maslarıdır.

Desen çizerken vücudun planlarını geometriksel olarak algılayarak çizmek desenin sağlamlığı açısından önemlidir ve kolaylık sağlayacaktır.

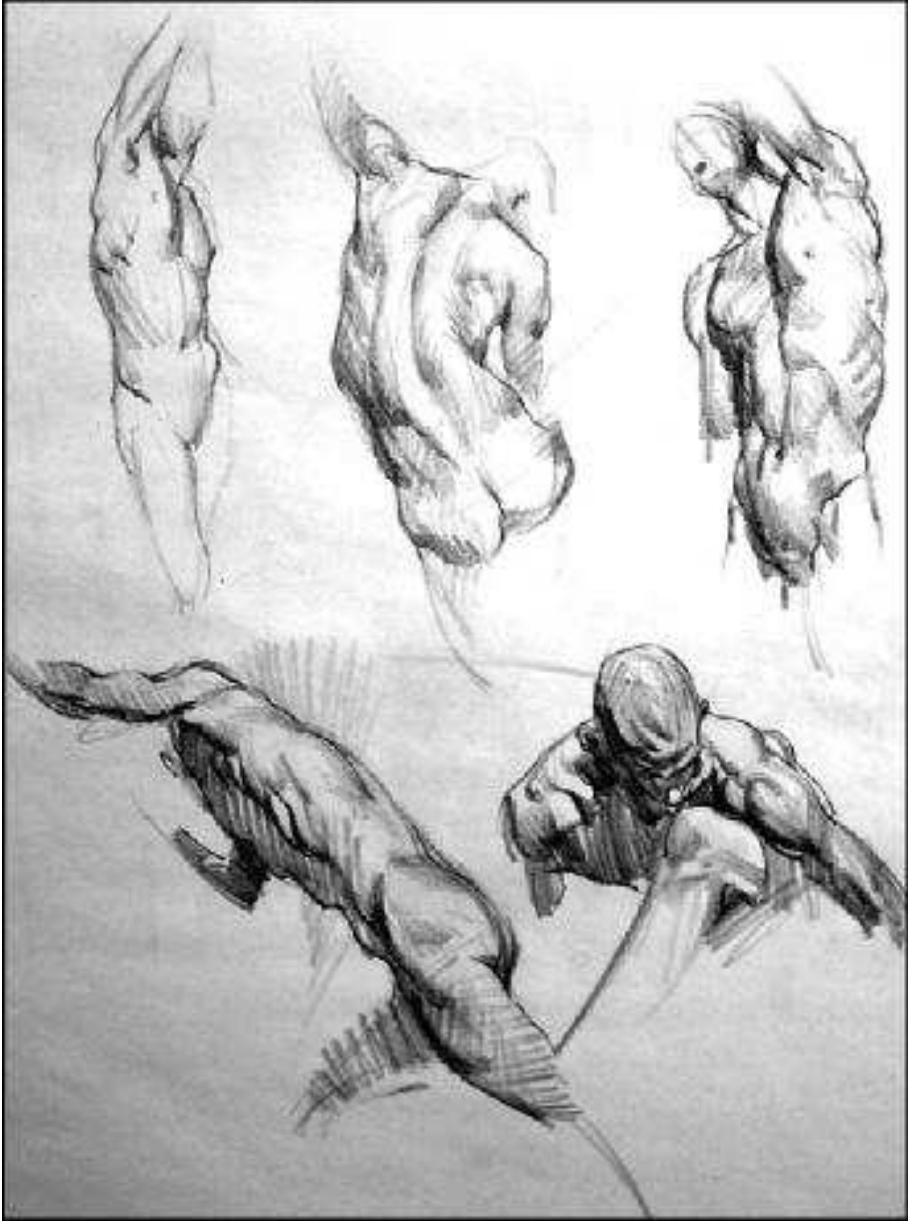
Resim 1.11: İnsan figürünün mas yapısı

Resim 1.12: İnsan figürünün mas yapısı

Yukarıda planlar 1. çizimde basit geometrik formlarla, 2. çizimde silindirik formlarla, 3.çizimde kübik formlarla ifade edilmiştir.

İnsan yapısının anatomik özelliklerini, biçimsel ve yapısal niteliklerini tanıma, yorumlama, karşılaştırma yapabilmek için sürekli canlı modelden çizimler yapma, yapılan hataları daha aza indirgeyecektir.

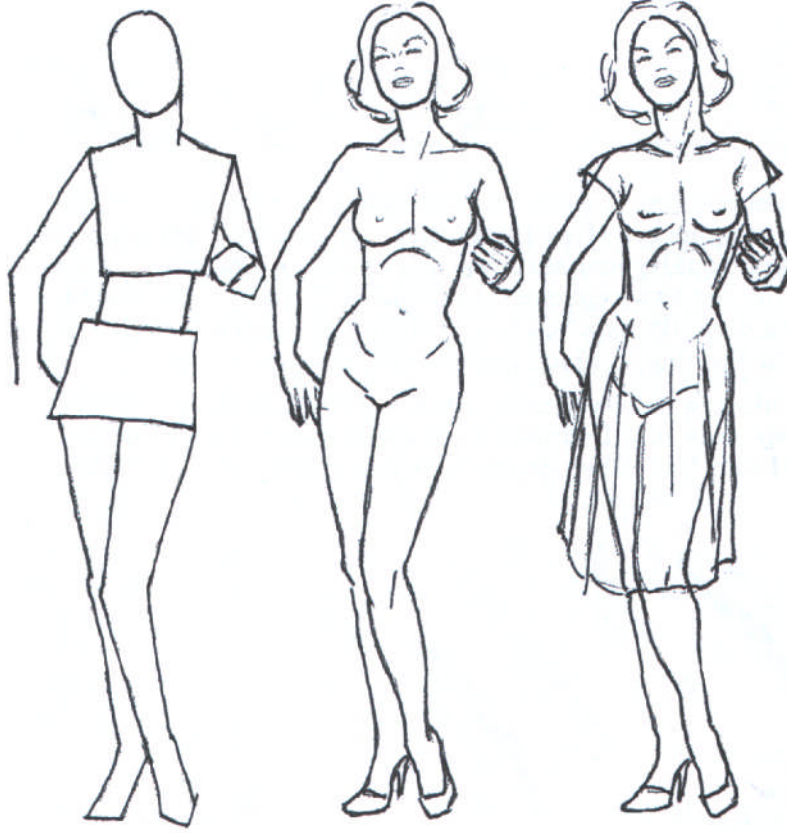

Resim 1.13: İnsan figürünün anatomik yapısına uygun çizim örnekleri

Resim 1.14: İnsan figürünün anatomik yapısına uygun çizim örnekleri (Michelangelo, 1475-1564).

Model olarak seçilen kişi giyinikse bile çizim yaparken elbisenin altında bir anatomik yapı olduğunu unutmamak gerekir. Öncelikle model çıplak gibi düşünülmeli elbise sonradan çizilmelidir.

Resim 1.15: Figürde giysinin çizimi

Desen çiziminde kumaş kullanımı formun ifade edilmesine yardımcı olur. Figürün üzerinde giysi olmadığını düşünerek çiziminizi tamamladıktan sonra, üzerindeki giysiyi çizmeye başlamadan önce kumaşın vücut üzerindeki aldığı şekli gözlem yapmalısınız. Kol ve bacakların büküm yerlerinde kumaşın oluşturduğu kıvrımlar kumaşın sert veya yumuşak dokulu olmasına bağlı olarak farklılık gösterir. Aşağıdaki şekilde farklı katlama şekilleri ve kumaşın aldığı form örneklerle verilmiştir.

Kumaşda basit katlama şekilleri

sert kumaş

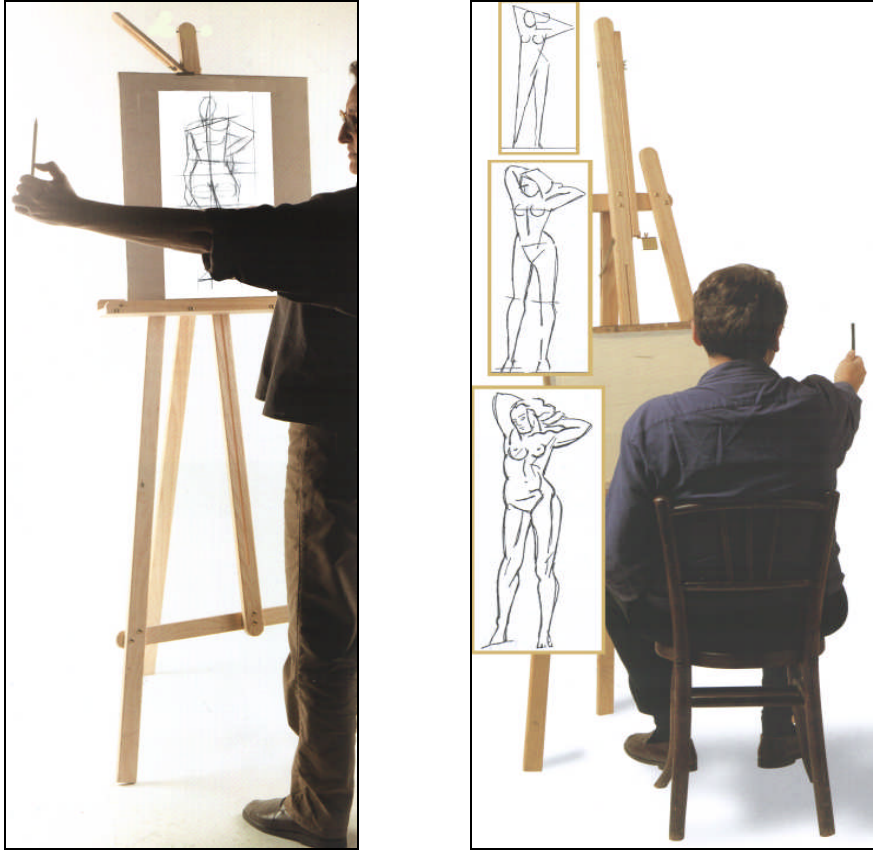
dökmümlü kumaş

Resim 1.16: Kumaş çizimi

1.5. Ölçme Tekniği

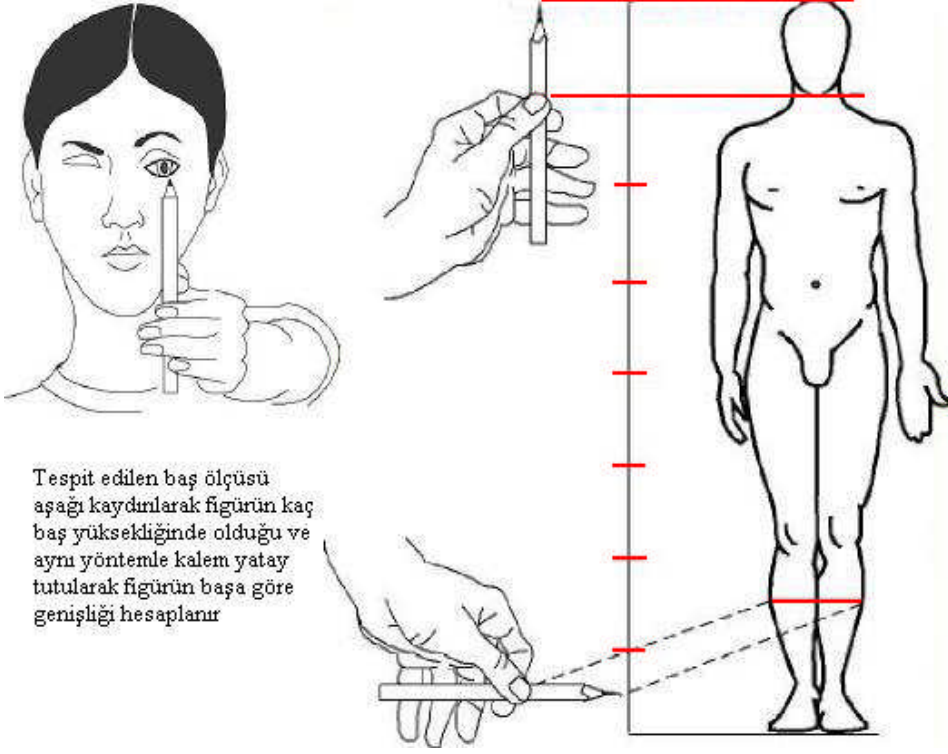
Modelden çizim yaparken öncelikle akslar çizilir. Modelin uzunluk ve genişliği arasındaki farklar kalemle araştırılır ve aks çizgileri üzerinde işaretlenir. İnsan figürü çiziminde baş ölçü birim olarak kullanılır. Vücudun boy ve genişlik oranları, baş birim olarak alınarak saptanır. Enine oranlamada genelde erkeklerde omuz, kadınlarda ise kalça bölgesi en geniş bölgedir.

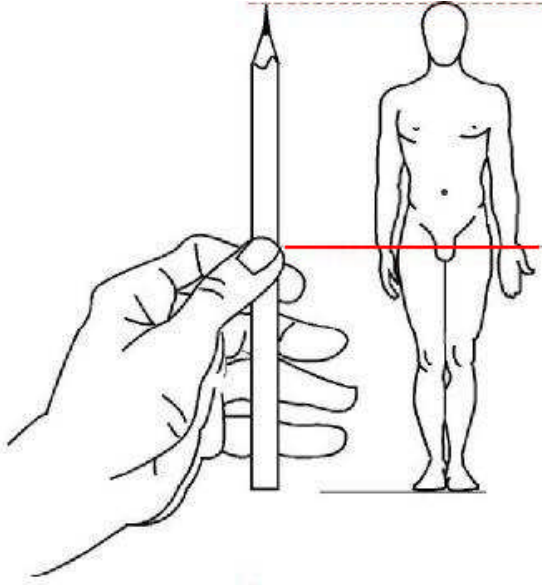

Resim 1.17: Ölçü alma tekniği

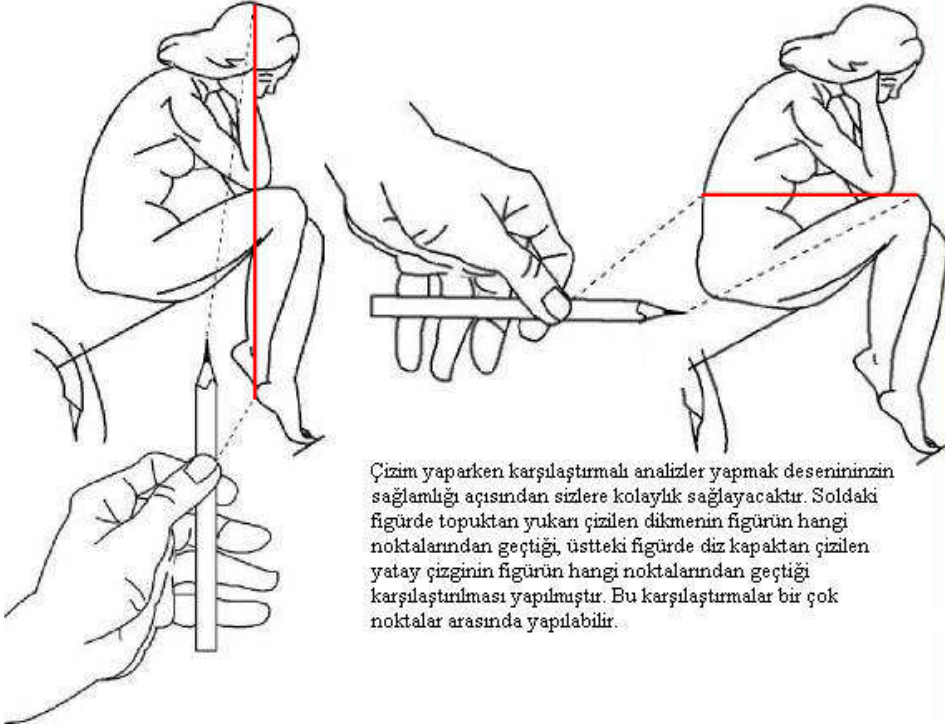
Modelin En ve Boyu Arasındaki Oranınun Tespiti

- Modele doğru elinizi dirsekten kırmadan uzatmalısınız.
- Bir gözünüzü kapatıp kalemı, ölçüsünü alacağınız modelin başının tepe noktasına gelecek şekilde ayarlamalısınız.
- Başparmağınızı başın alt noktasına kadar kaydırıp sabit tutmalısınız.
- Daha sonra tespit ettiğiniz baş ölçüsünü parmağınızı kaydırmadan aşağı veya yanlamasına kaydırarak modelinizin kaç baş yükseklik ve eninde olduğunu belirleyebilirsiniz.

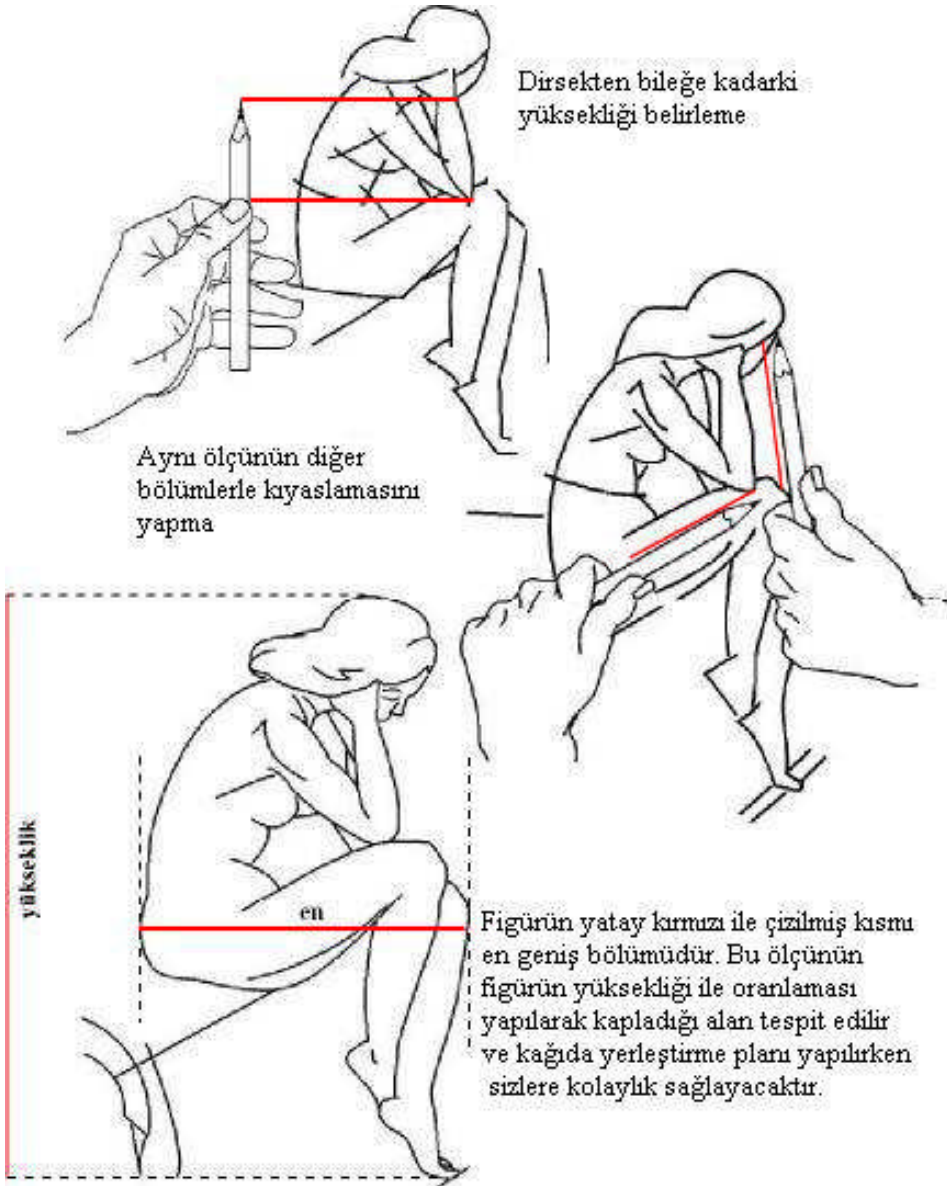

Kalem ile figürün boyu ve orta noktası tespit etmek kağıda yerleştirme planı yaparken sizlere kolaylık sağlayacaktır

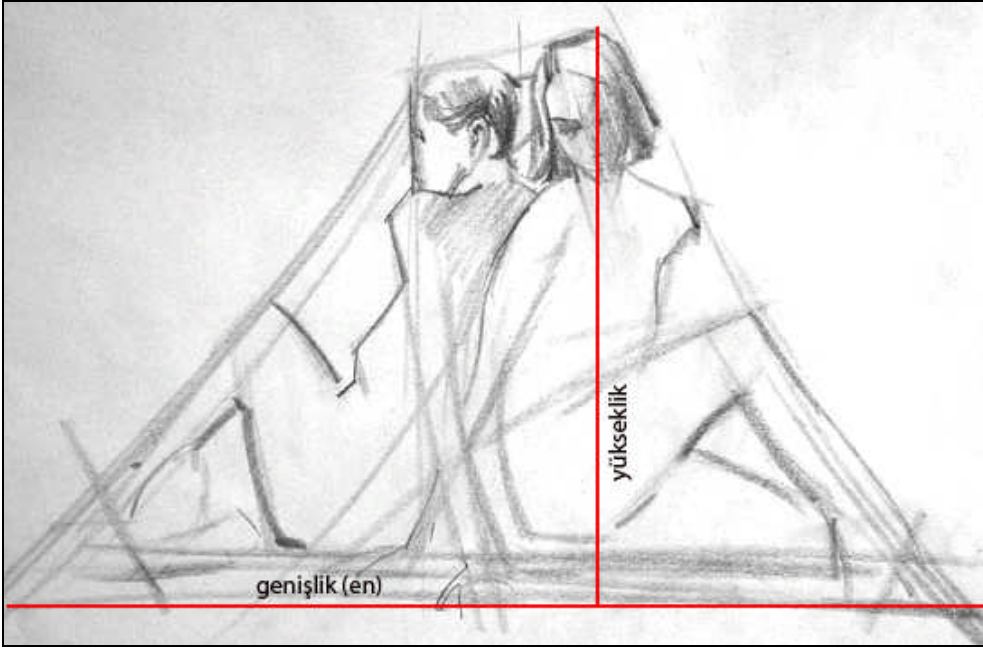

Çizim yaparken karşılaştırmalı analizler yapmak deseninizin sağlanlığı açısından sizlere kolaylık sağlayacaktır. Soldaki figürde topuktan yukarı çizilen dikeyin figürün hangi noktalarından geçtiği, üstteki figürde diz kapaktan çizilen yatay çizginin figürün hangi noktalarından geçtiği karşılaştırılması yapılmıştır. Bu karşılaştırmalar bir çok noktalar arasında yapılabilir.

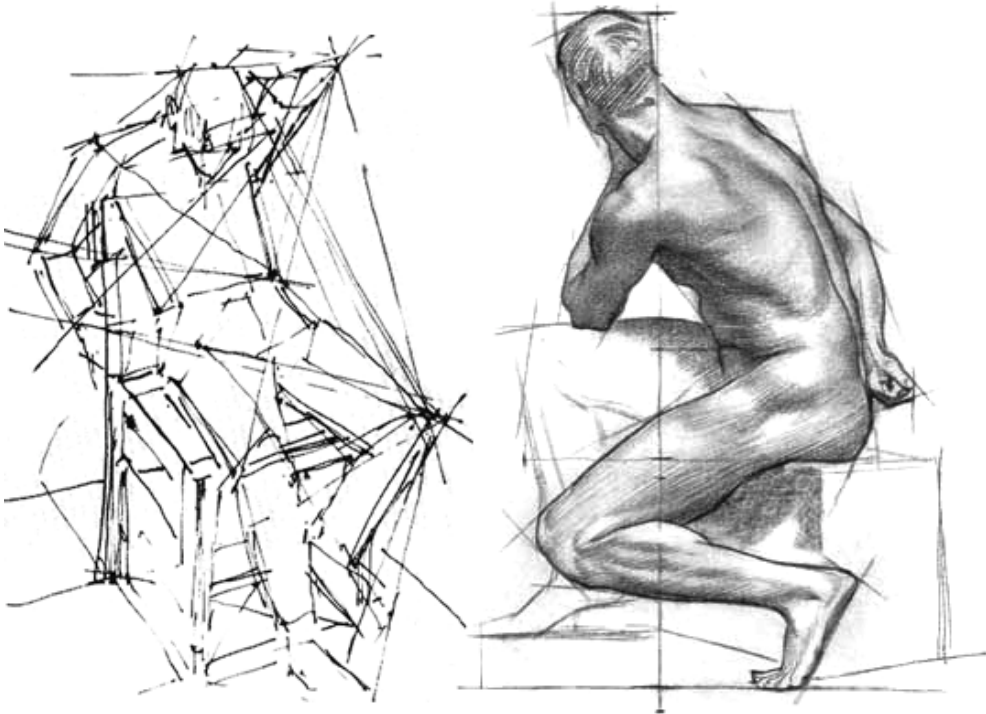
Resim 1.18: Ölçü alma tekniği ve kıyaslama

Modelin kapladığı alanı basit geometrik form ile ifade etmek, kompozisyonu kağıda yerleştirmede kolaylık sağlayacaktır.

Resim 1.19: Modelin dış kalıbı

Karşılaştırmalı araştırma çizgileri, desende parçaların yerlerini doğru tespit etmede kolaylık sağlar.

Resim 1.20: Karşılaştırmalı analiz

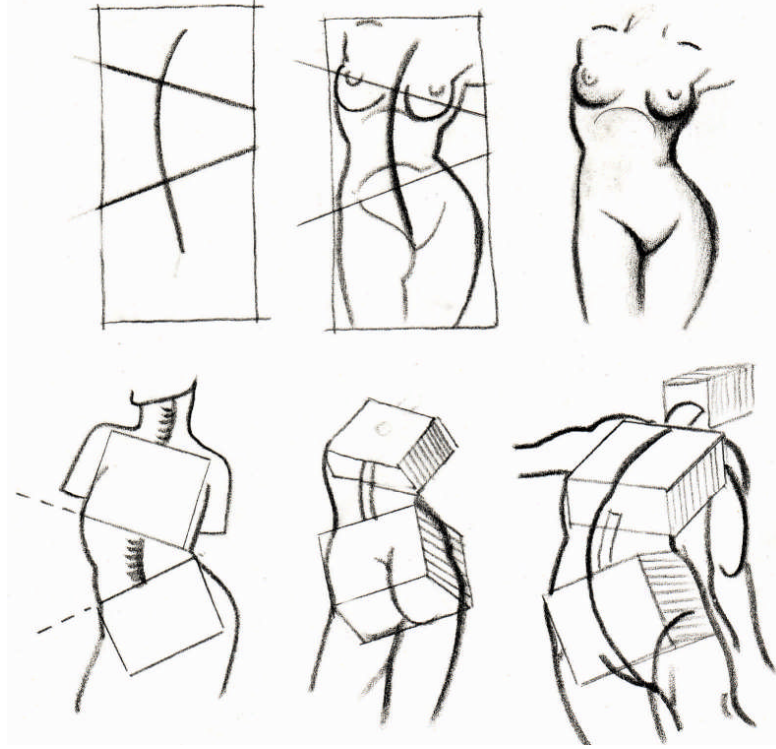

Resim 1.21: Karşılaştırmalı analiz ile figür çizimleri

1.6. Farklı Duruşlarda Kalça Pozisyonunun Önemi

Bir insan figürünü doğru çizmek için kalça pozisyonunun önemini bilmek gerekir. Kalça pozisyonu ya da faktörü göğüs ve karın kütlelerinin pozisyonu ile belirlenir.

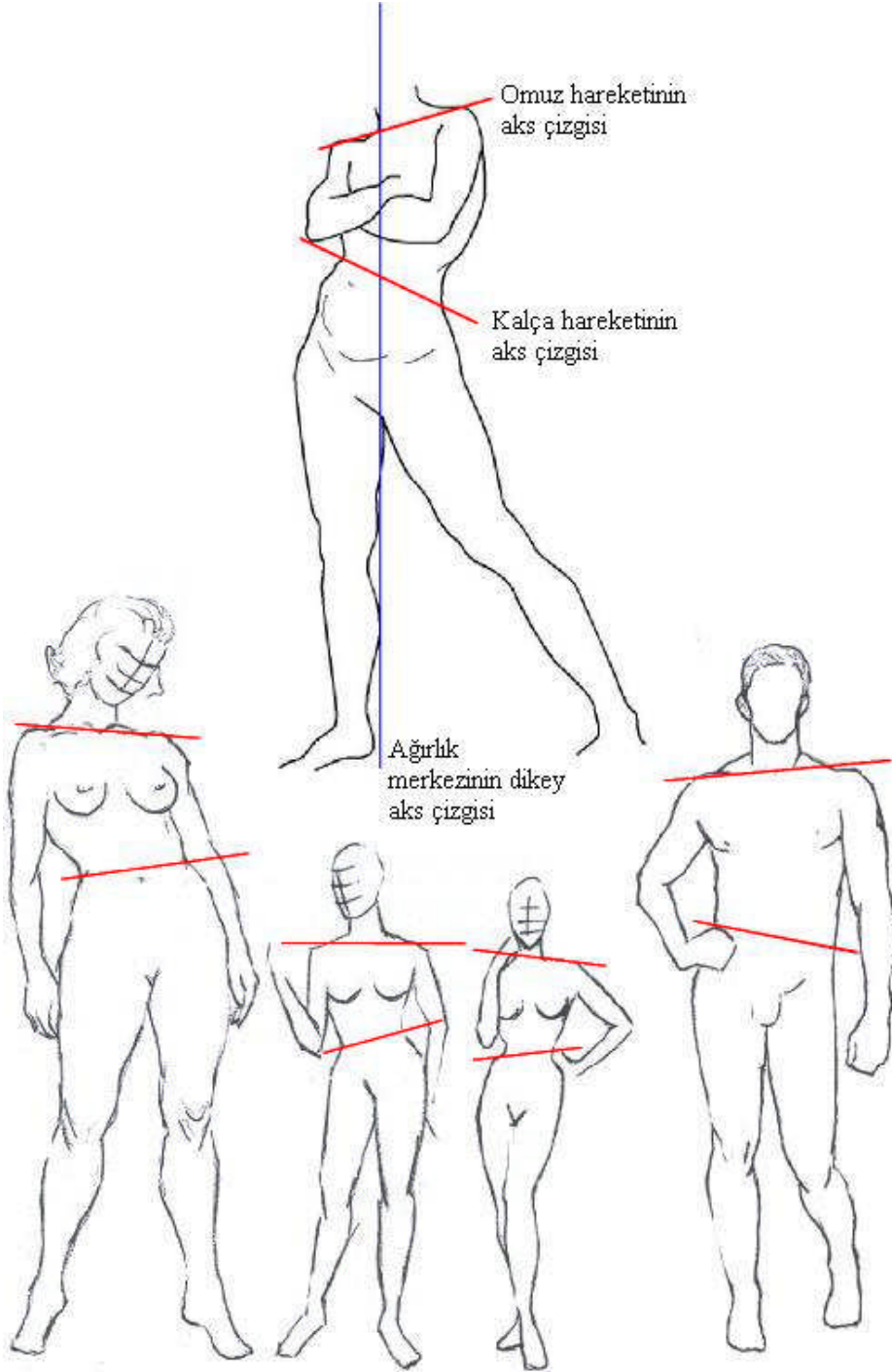
Resim 1.22: Kalça pozisyonları ve akslar

Vücut ağırlığı bacaklara dengeli olarak dağıtılmaz ve bir bacağı diğerinden fazla yük binerse kalça pozisyonu oluşur.

Omuz aşağıda kalça yukarıda olduğu pozisyonda vücudun ağırlık tarafı aşağıda olan omuz tarafındaki bacaktır.

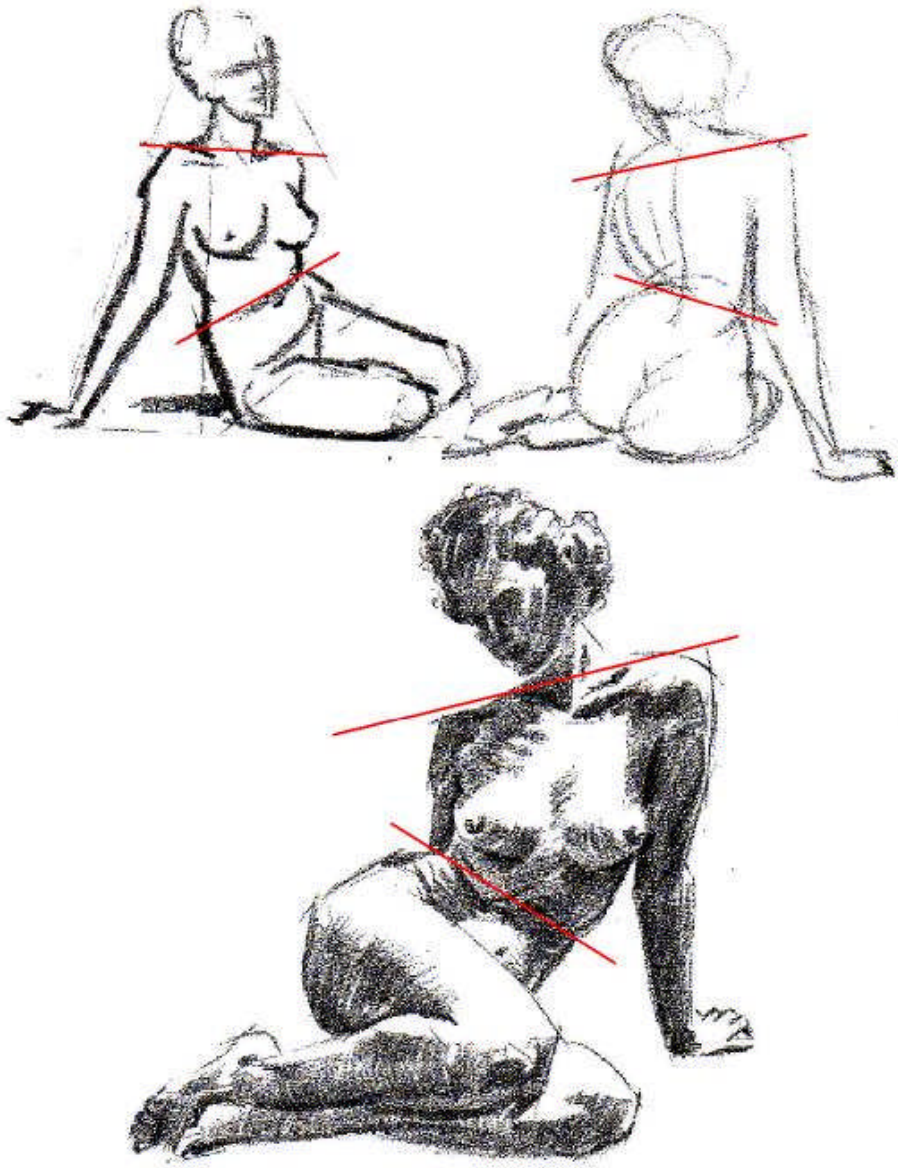
Kalça pozisyonu oluştuğu zaman vücudun aks çizgileri artık birbirine paralel değildir.

Vücudun ağırlığı bir bacak üzerine binmişse vücudun ağırlık merkezini belirten dikey aks çizgisi ağırlığın bindiği ayak bileğine doğru kayar.

Resim 1.23: Kalça pozisyonları ve akslar

Figür yürürken, koşarken, diz çökerken ya da otururken bile kalça pozisyonu faktörü her zaman vücudun ağırlığının dengelenmesinde vazgeçilmez bir rol oynar.

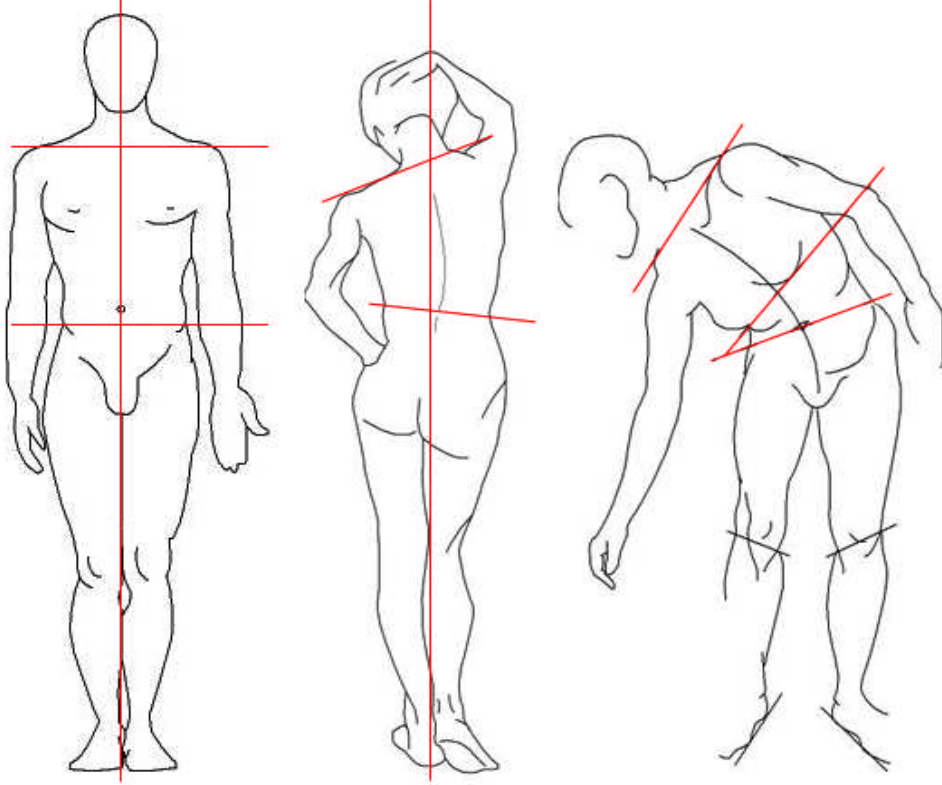

Resim

1.24: Kalça pozisyonları ve akslar

Figür çizmeye başlayacağınız zaman önce vücudun ağırlığını hangi bacağın taşıdığını bilmeniz gerekir.

Figür dümdüz durduğunda göğüs ve kalçada hareket olmadığından kalça pozisyonu faktörü de söz konusu olmaz. Aşağıdaki birinci çizimde figürde hareket olmadığı için kalça pozisyonu da oluşmamış ve omuz-kalça hizasından çizilen yatay kırmızı çizgiler birbirine paraleldir. Diğer iki çizimde figürün hareketi ile birlikte omuz ve kalça pozisyonundaki harekette kırmızı çizgiler birbirine paralel değildir.

Resim 1.25: Kalça pozisyonları ve akslar

1.7. Desende Denge

İnsan vücudunun dengede olduğu durumda dikey aks çizgisi; alın, burun ve bacakların tam ortasından geçer. Vücut ağırlığının tek bir yöne binmesiyle dengesizlik oluşur ve düşme gerçekleşir. Düşmeyi engellemek için ağırlık vücut bölümlerine dengeli olarak dağıtılır.

Aşağıdaki şekillerde yeşil oklar destek noktalarını, kırmızı daire ağırlık merkezini ve kırmızı ok ise ağırlığın yönünü göstermektedir.

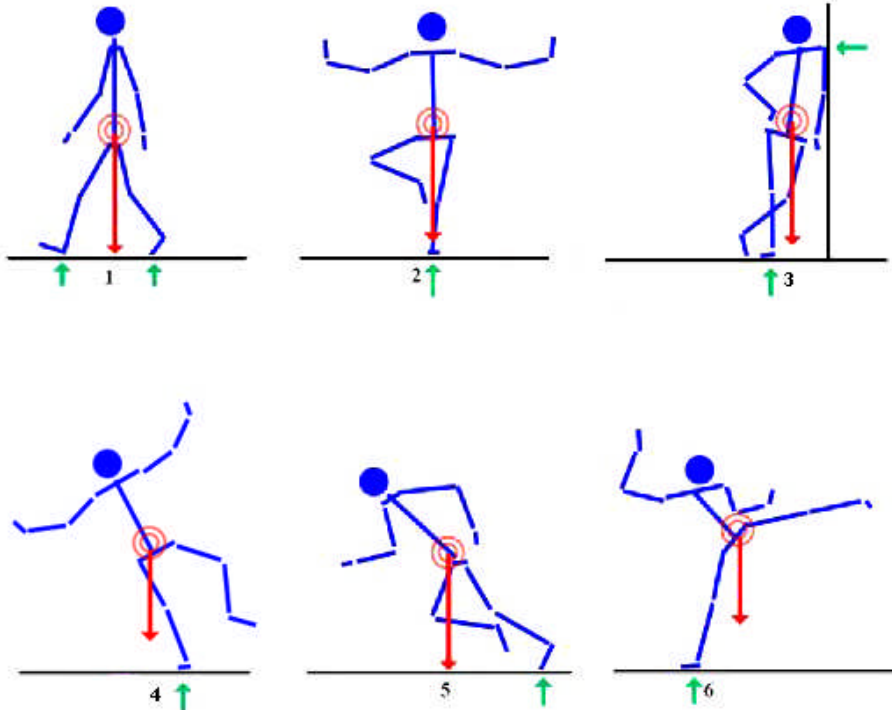
Çizim 1'de figür yürüyüş halinde ağırlık merkezi iki destek noktası arasındadır.

Çizim 2'de vücudun dengede olması normaldir; çünkü vücudun yükü oldukça simetrik olarak yayılmıştır.

Çizim 3'te figür bir yere yaslanmakta, ağırlık merkezi iki destek noktası (ayak ve omuz) arasındadır. Çapraz atılmış ayak vücudun ayakta durmasına yardımcı olmaktadır.

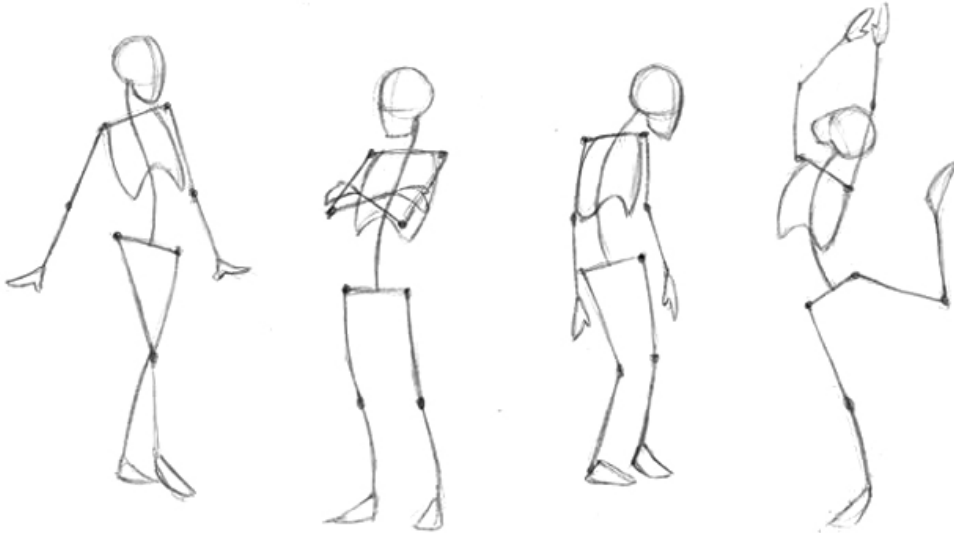
Çizim 4'te figür düşme pozisyonundadır. Ağırlık merkezi destek noktasına doğru yatmış, sonuçta figür sol tarafa doğru düşecektir.

Çizim 5'te figür koşarken ağırlık merkezi öndeki ayağa doğru kaymış. Figür düşme pozisyonu halinde gibi görülmektedir fakat figür hızla koşmakta ve bir ayağı diğerinin önünde, arkadaki ayak yere doğru itme hareketi yaparak figürün düşmesini engellemektedir. Çizim 6'da karate yaparken ağırlık merkezi sağ destek noktasına doğrudur. Figür sağa doğru düşme pozisyonundadır. Bu hareketi uzun süre devam ettirirse denge bozularak düşme gerçekleşir.

Resim 1.26: Figürde denge pozisyonları

Aşağıdaki çizimleri dikkatlice inceleyerek ağırlık merkezleri ve destek noktalarını belirleyip figürlerin denge durumlarını inceleyebilirsiniz.

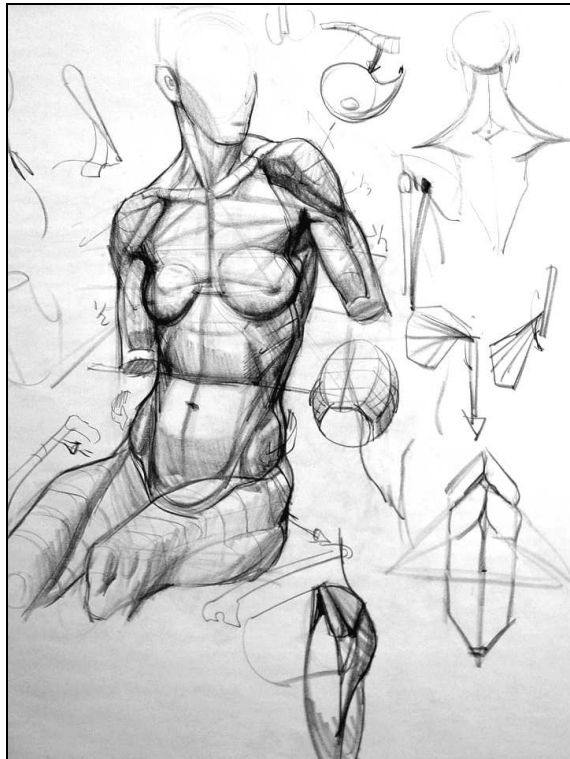
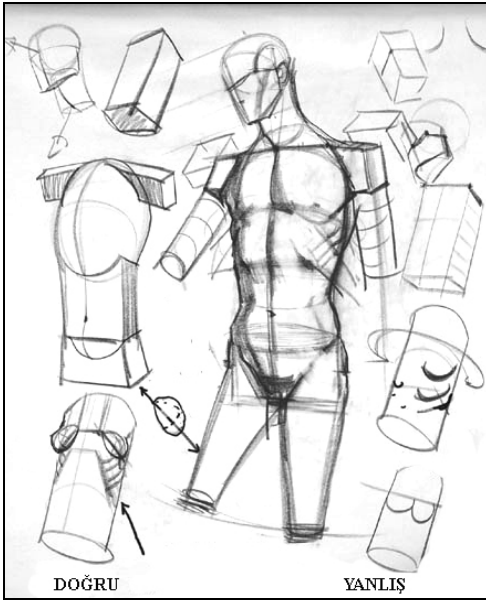

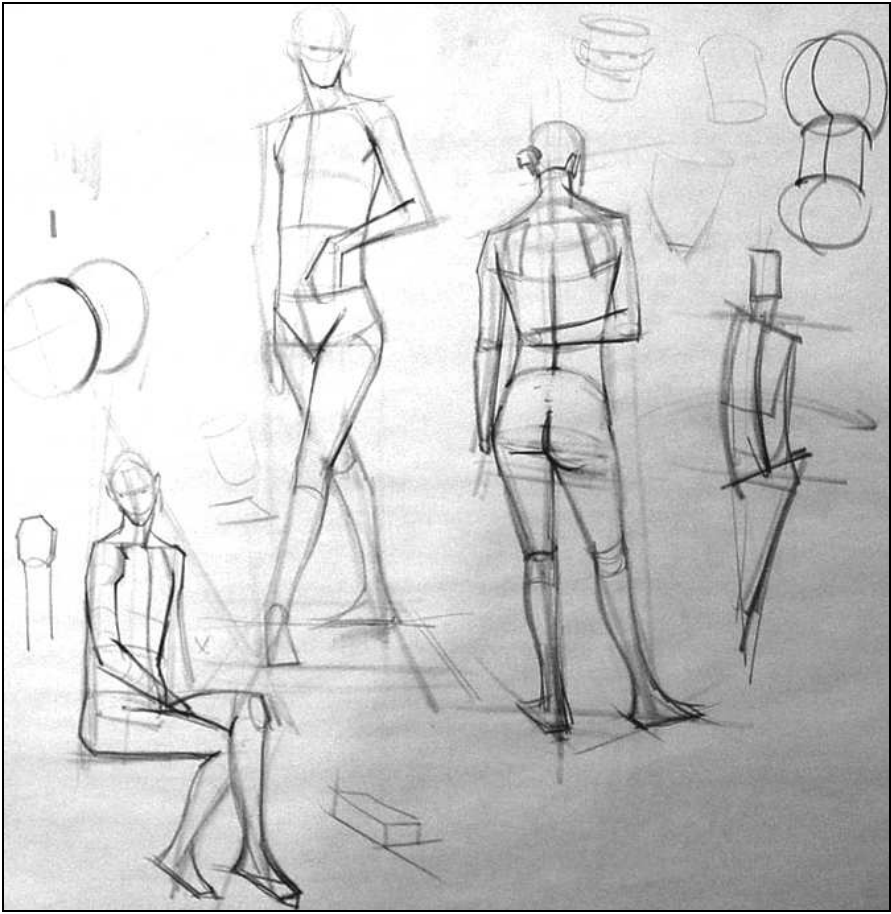
Resim 1.27: Figürde denge pozisyonları

1.8. Desende Planlar

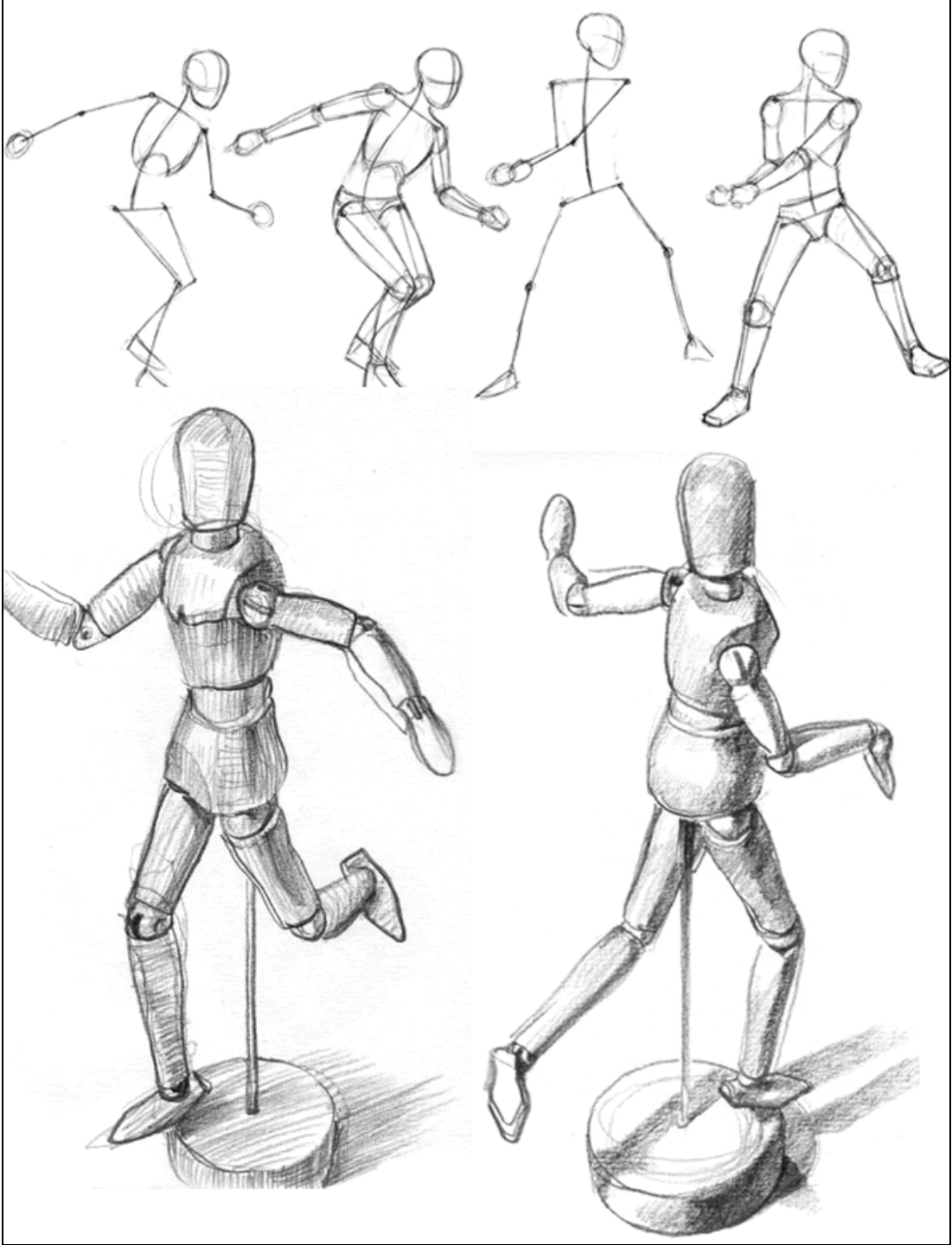
Çizimlerinizde ön kompozisyon oluştururken deseni oluşturan bölümleri basit geometrik formlarla ifade etmek deseninizi doğru çizmenizi sağlayacaktır.

Ana gövdeyi çizerken küçük parçaların yerlerini iyi ayarlamak gerekir. Aşağıdaki birinci çizimde göğsün yeri ana gövdenin formuna göre çizilen aks üzerinde ayarlanmıştır.

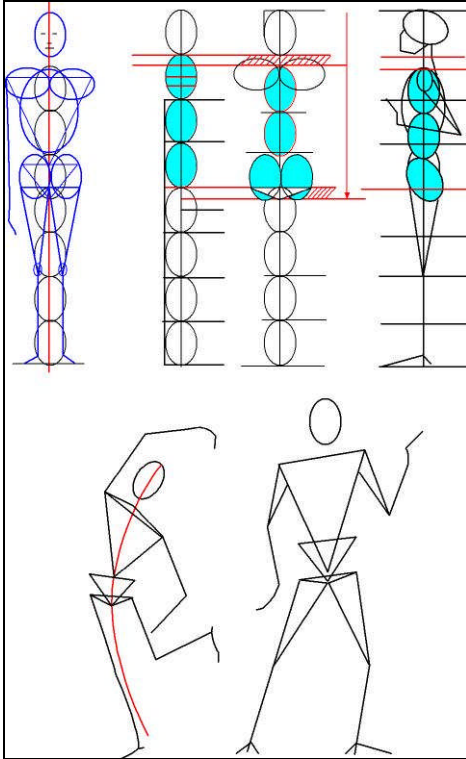

Resim 1.28: Figür çiziminde planlar

1.9. İnsan Figürü Çizim Aşamaları

Çizime başlamadan önce modelin genel kapladığı alanın proporsiyonunu araştırıp kağıda yerleştirme planı belirlemek gerekir. Kağıdın bir köşesine hızlı eskiz çizimleri yapmak, çiziminizde modelin formunu ve hareketini doğru yakalamanıza yardımcı olacaktır.

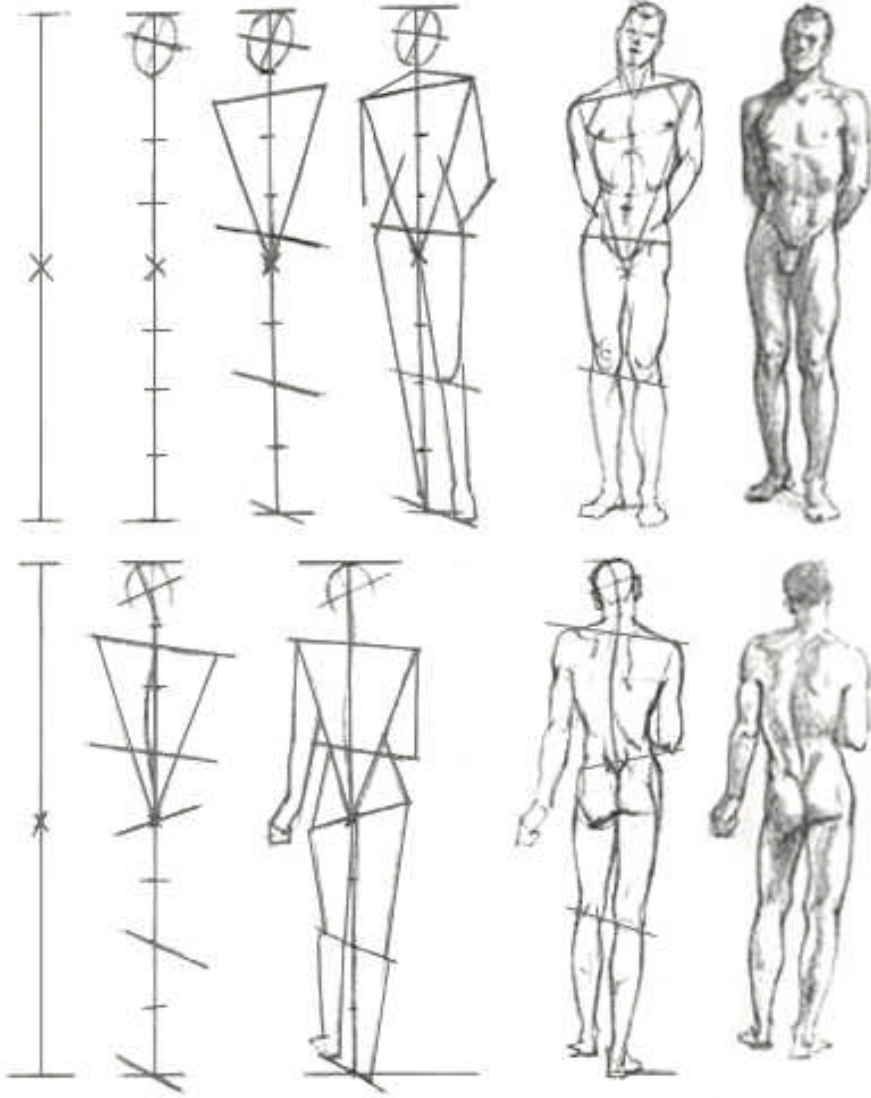
Oranları doğru çizim yapmanız için ölçme tekniğini kullanmak ve vücudun bölümlerini geometrik formlarla ifade ederek bu formlar arasında ilişkiler kurmak yararlı bir yöntem olacaktır. Daha sonra modeli dikkatlice inceleyerek anatomik yapısını ortaya çıkarmaya çalışınız. Çizimin ilk başlarında kaleminizi fazla bastırmayınız ve silgi kullanmayınız. Desen çiziminizde araştırma çizgileri ile formların yerlerini doğru ifade etmelisiniz. Deseninize belirli aralıklarla uzaktan bakmak kendi hatalarınızı görmenizde önemlidir. Hata olarak gördüğünüz çizgilerinizi silmeden düzeltmek için kullandığınız çizgilerinizi daha belirginleştirmek deseninize canlılık katacaktır. Desen çiziminin sonunda son çizgiler daha kesin ve kararlıdır ve ilk çizilen çizgileri kapatacaktır. Kısacası bol araştırma çizgileri ile çizilen desen daha çekici ve sağlamdır.

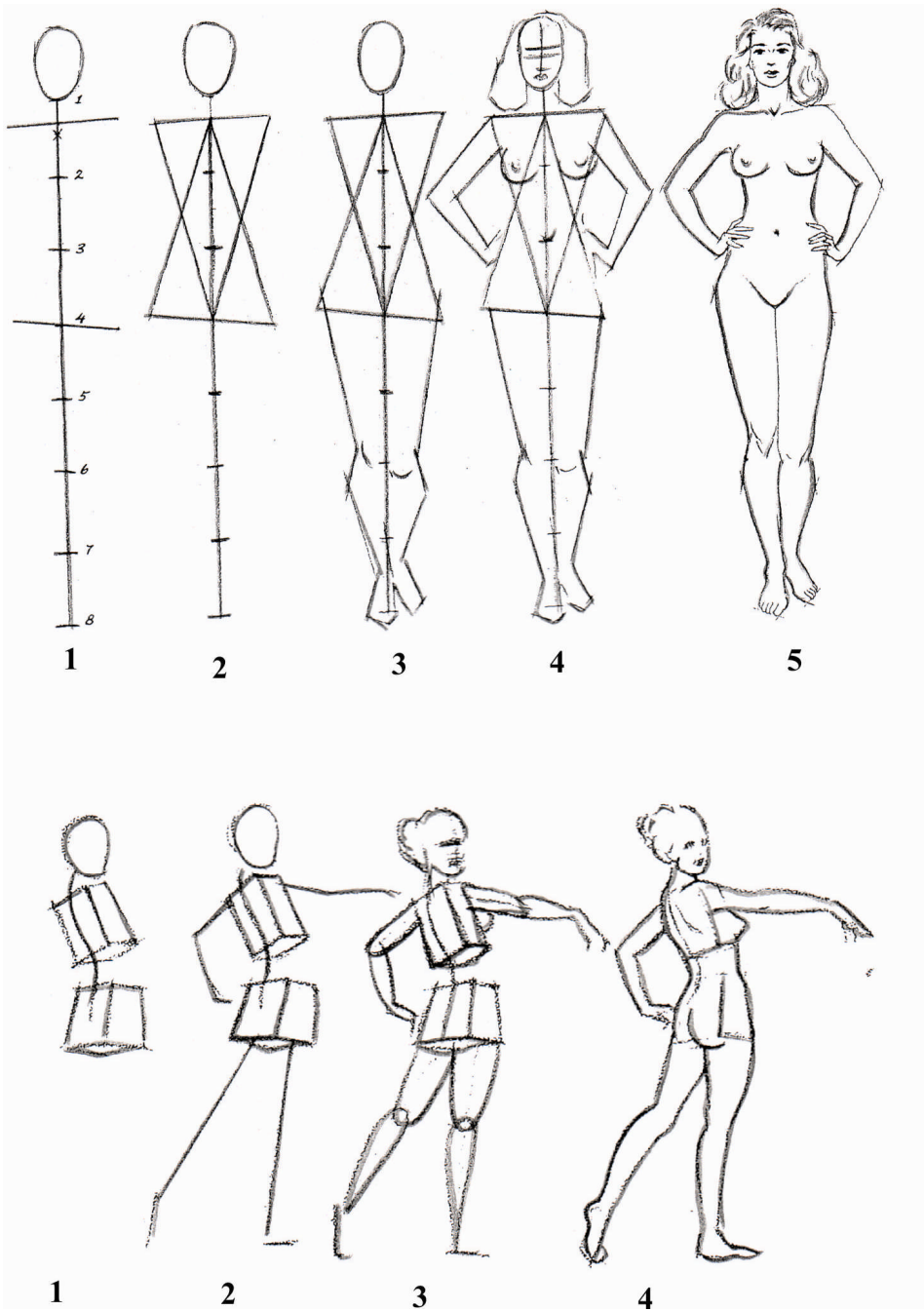

Resim 1.29: Figürün geometriksel ifade edilmesi

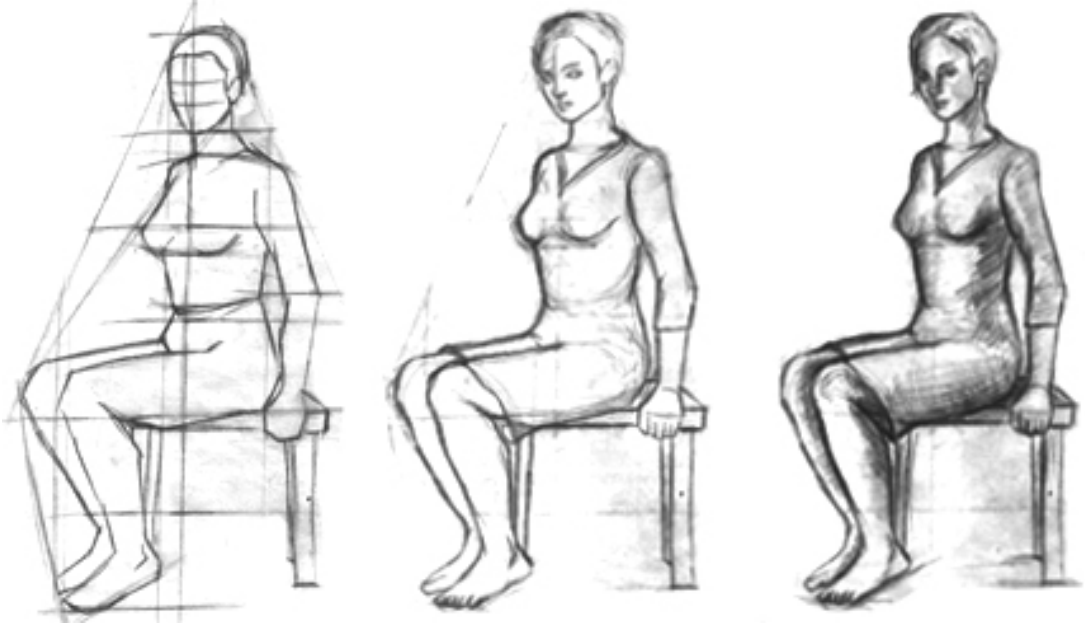
İnsan figürünün oranlı olarak çizim aşamaları aşağıdaki resimlerde görülmektedir. Sizler de insan vücudu oranlarını dikkate alarak kendinize en uygun yöntemle çizimlerinizi yapabilirsiniz.

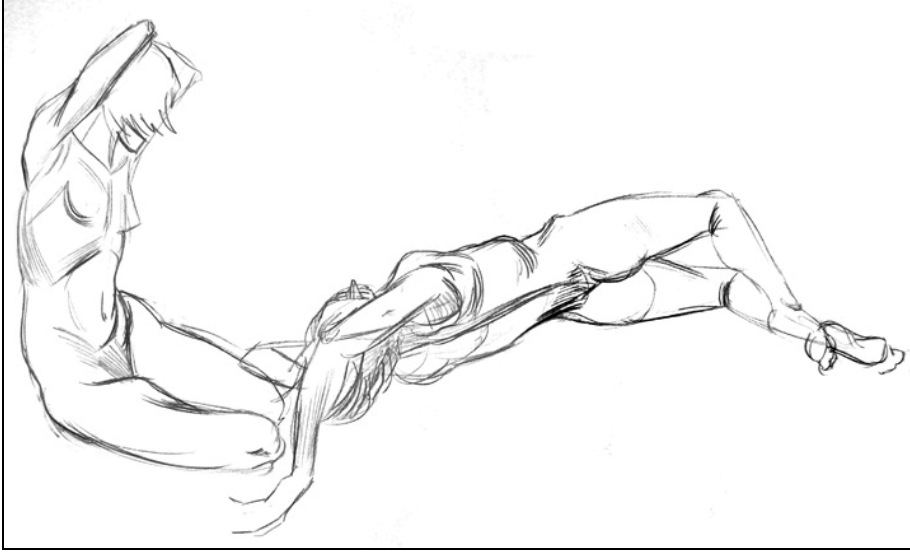

Resim 1.30: Figür çizim aşamaları

Desenimize hacim vermek için farklı yöntemler kullanabilirsiniz. Sadece araştırma çizgileri ve son çizgilerinizin netleştirilmesi, desende hacim etkisi uyandırır.

Resim 1.31: Figür çiziminde çizgile hacim verme

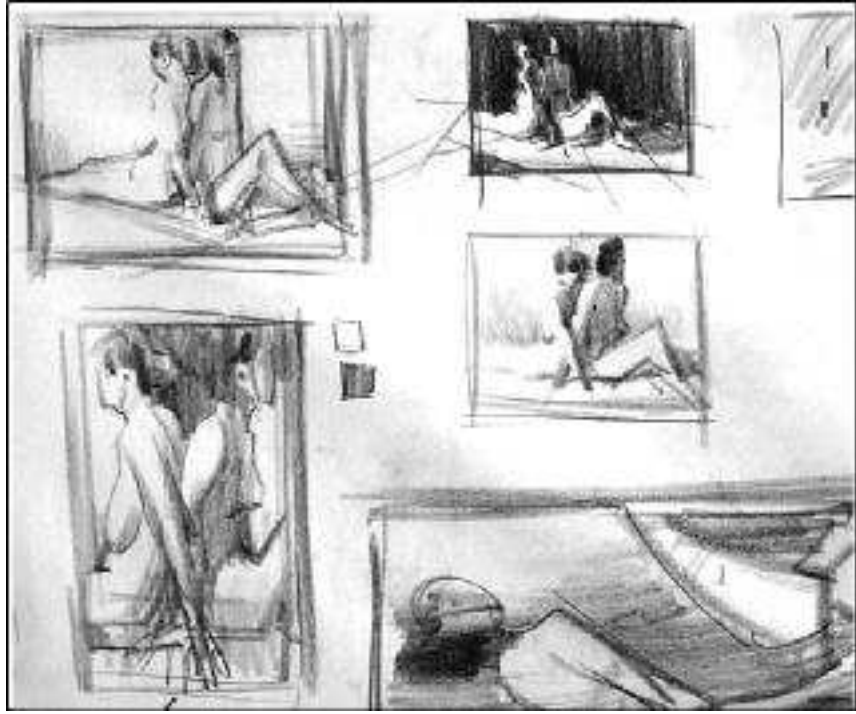
İşık alan bölgelerde açık çizgi tonları, karanlıkta kalan kısımlarda çizgilerinizin daha belirgin olması gerekir.

Resim 1.32: Figür çiziminde çizgiyle hacim verme

Modelinize uzaktan, gözleriniz kısık olarak baktığınızda modelin ayrıntılarından uzaklaşıp daha çok ışık ve renk özelliklerini daha iyi algılersınız. Detaylar kaybolur ve modelinizin bölümlerini basit geometrik formlar olarak görürsünüz. Bu da size deseninize hacim etkisi verirken yardımcı olur.

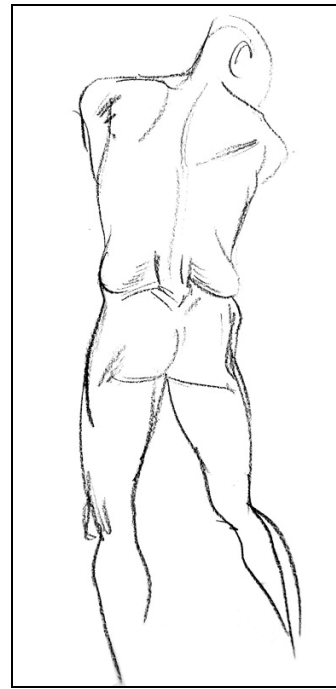

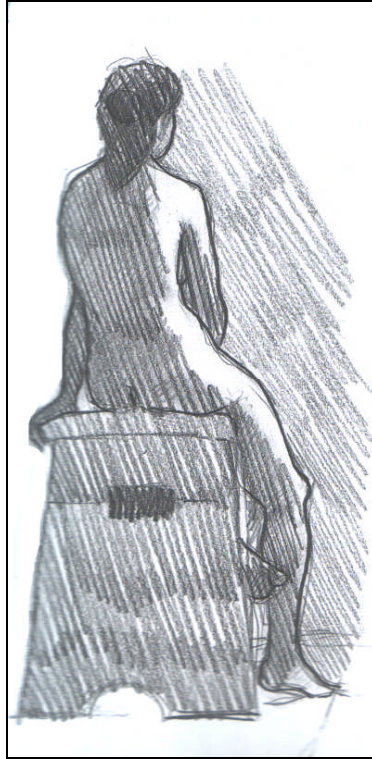
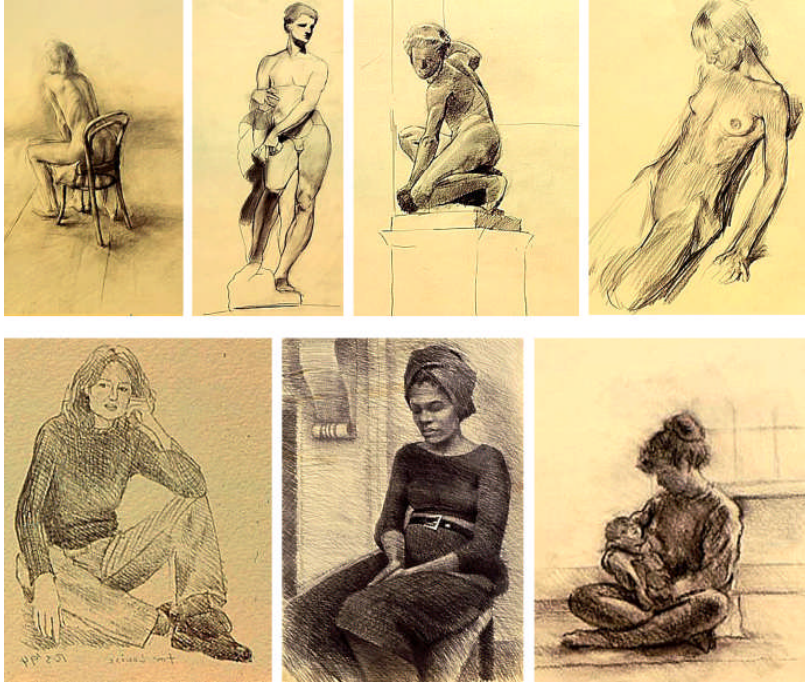
Resim 1.33: Figür çiziminde hacim verme

Deseninizde daha detaylı hacim etkisi vermek için çizgilerinizi rastgele olarak değil formun özelliğine uygun olarak kullanmalısınız.

Resim 1.34: Hacimli çizim örnekleri

1.10. Ressamlardan Örnekler

Resim 1.35: Rembrandt, Lord Granthamın deseni, 1816.

Resim 1.36: Rembrandt okulu.

Resim 1.37: Vincent van Gogh

Resim 1.38: Vincent van Gogh

Resim 1.39: Vincent van Gogh

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki işlemleri tamamladığınızda canlı modelinize ayakta veya oturarak duruşlar verdirerek desen tekniğine uygun çizimler yapabileceksiniz.

Kullanılacak Araç Gereçler

- 1- Resim kağıdı 35x50 veya 50x70cm
- 2- Resim altlığı
- 3- 2B, 4B, 6B resim kalemleri
- 4- Maket bıçağı (kaleminizi açmak için)
- 5- Canlı model

➤ *Atölye önlüğünüzü giymeyi unutmayınız.*

- 1- Modelinize uygun bir poz verdiriniz.

➤ *Modelinizin sizden uzaklığının bir buçuk ile iki metreyi geçmemesine dikkat ediniz.*

- 2- Kompozisyonun kağıda yerleştirme planını yapınız.
- 3- Aksınızı çiziniz, modelinizin boyunun kaç baş yüksekliğinde olduğunu tespit ederek aksınız üzerinde işaretleyiniz.
- 4- Modelinizin baş ovalini ve orta hat aksını çiziniz.
- 5- Omuz kalça yatay çizgilerini modelin duruşuna göre tespit edip çiziniz.
- 6- Omuz ve kalça genişliğini baş yüksekliğine göre tespit ediniz.
- 7- Vücudun bölümlerini çizerken birbiri ile orantılarını araştırma çizgilerini kullanarak tespit ediniz.

➤ *Örneğin omuzdan aşağı doğru çizilen dikmenin ayağın nesrinden geçtiği vb. Diğer vücudun bölümlerinin yerlerini bu yöntemi kullanarak doğru tespit edebilirsiniz.*

- 8- Figürün basit geometrik yapısını çiziniz.

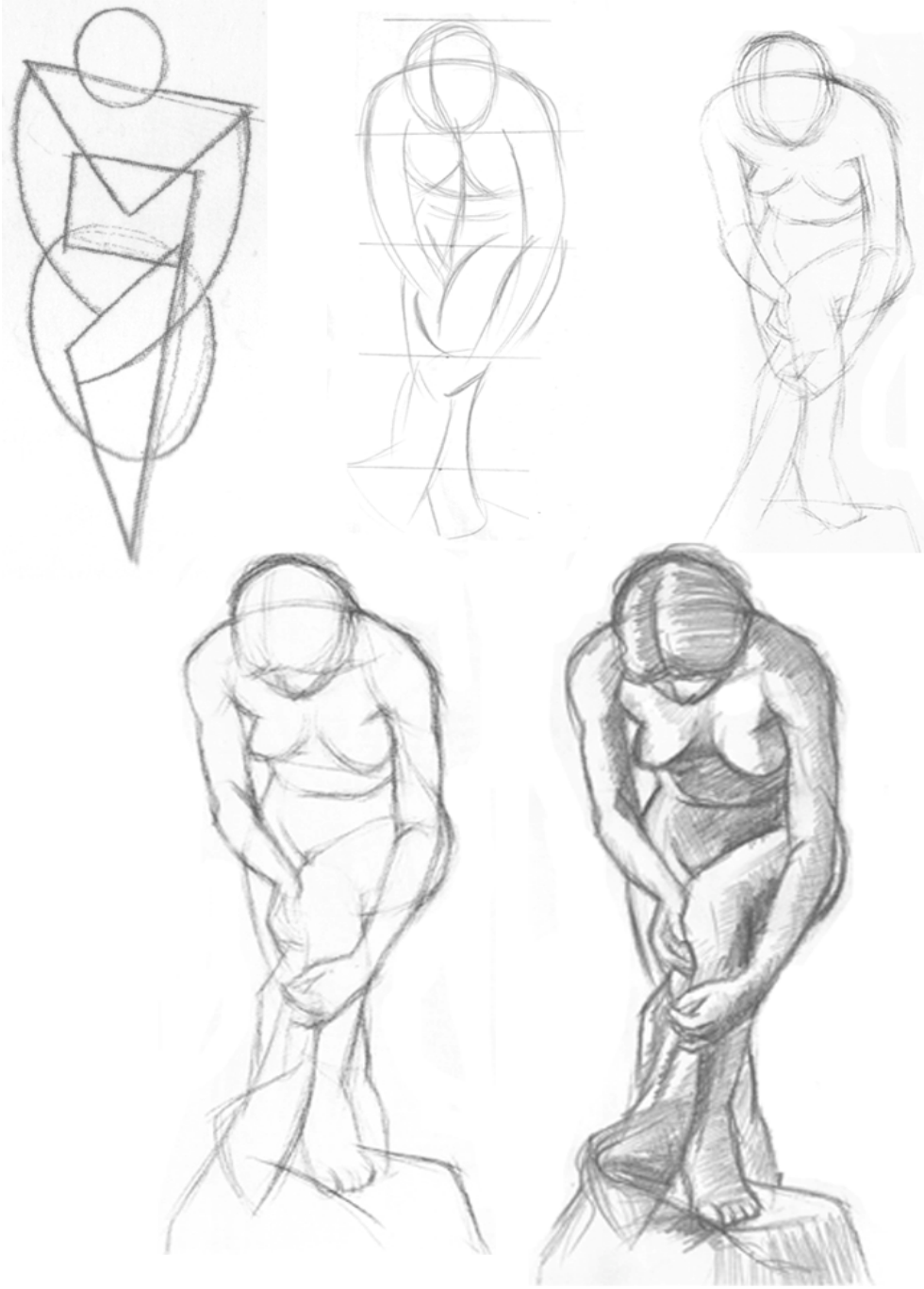
➤ *Desen çizerken kaleminizi yazı yazar konumda değil, avuç içinde rahat bir şekilde tutunuz ve kaleminizi bilek, dirsek ve omzunuzu rahat hareket edecek şekilde kullanınız.*

➤ *Çiziminize ara verip belli bir uzaklıktan çiziminizle modelin karşılaştırmasını yapmanız önerilir.*

➤ *Çiziminizde ışığın geliş yönüne göre çizgilerinizin açık ve koyu değerlerde kullanarak çiziminize hareket kazandırabilirsiniz.*

- 9- Figürünüze hacim kazandırınız. Işığın geliş yönünü dikkate alarak figürün ışık gölge planını araştırıp deseninize hacim veriniz.

» *Hacimlendirmeyi açıktan koyuya doğru yapınız. Önce 2B daha sonra koyulukları 4B ve 6B ile belirgin hale getirebilirsiniz*

Resim 1.40: Aşamalı desen çizimi

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A. OBJEKTİF TESTLER (ÖLÇME SORULARI)

Bu faaliyet sonunda kazandıklarınızı aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.
Aşağıdaki soruların başına cevap doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.

- () İdeal insan figürü orantısı 1/7 başlık kanondur.
- () Canlı insan ve hayvan resimlerine **figür** denir.
- () Resim ve heykeldeki vücut yapısına **model** denir.
- () İnsan figürünün ideal orantıları (kanon ölçüleri) kadın ve erkekte aynıdır.
- () Genç insan figüründe orantı (kanon ölçüleri) 1/7'dir.
- () Ölçme tekniği, kol tam açık olacak şekilde kalemi sağa, sola, dik, yatık tutarak yapılır.
- () Kolay bir figür çizimi için modelin dış kalıbı araştırma çizgileri ile çizilmelidir.
- () Kalça pozisyonu, göğüs ve karın kütlelerinin pozisyonu ile belirlenir.
- () Figür çizerken vücudun ağırlığını hangi bacağın taşıdığını bilmemize gerek yoktur.

Aşağıdaki sorulara kısa yanıtlar vererek ölçebilirsiniz.

10. Anatomi çalışmalarında model nasıl olmalıdır?
11. Hangi durumlarda insan vücut ölçüleri değişir?
12. Anatomi bir formun daha iyi çizilebilmesi için bir amaç mıdır yoksa araç mıdır?
13. Bir figürü daha iyi çizebilmemiz için anatomide neleri bilmemiz gerekir?
14. Hangi duruşta kalça pozisyonu oluşmaz?
15. Kalça sağ tarafa doğru eğilirse, göğüs hangi tarafa doğru eğilir?

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarı ile karşılaştırınız ve doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevapladığınız sorularla ilgili öğrenme faaliyetlerini tekrarlayınız.

B. UYGULAMALI TEST

Modelinize ayakta veya oturarak hareketsiz duruş verdiriniz. 50x70cm ölçülerindeki resim kağıdına resim kalemiyle desende ölçü ve oranı dikkate alarak tekniğe uygun çiziminizi yapınız. Çalışmanızı aşağıdaki değerlendirme ölçeğine göre değerlendiriniz.

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız becerileri Evet ve Hayır kutucuklarına (X) işareti koyarak kontrol ediniz.		
Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1.Bilgilerinizi gözden geçirdiniz mi?		
2.Malzemeyi temin ettiniz mi?		
3.Modelin sizden uzaklığını ayarladınız mı?		
4.Kompozisyonun kağıda yerleştirme planını yaptınız mı?		
5.Kalemle ölçü alma tekniğini uyguladınız mı?		
6.Modelin aksını çizdiniz mi?		
7.Başın oval formunu çizdiniz mi?		
8.Baş ölçüsüne göre modelin en ve boy ölçülerini tespit edip aks üzerinde işaretlediniz mi?		
9.Modelinizin genel basit formunu çizdiniz mi?		
10.Vücut bölümleri arasındaki proporsiyonlara dikkat ettiniz mi?		
11.Çiziminizi yaparken bilek, dirsek ve omuz eklemlerini rahat kullandınız mı?		
12.Belirli aralıklarla modelle çiziminizin karşılaştırmasını yaptınız mı?		
13.Modelinizin karakteristik yapısını çizdiniz mi?		
14.Işığın geliş yönüne göre çizgilerinizde açık-koyu değerler kullandınız mı??		
15.Çizgilerini bazı bölgelerde inceli kalınlı kullanarak deseninize hareket kazandırdınız mı?		
16.Çiziminizde modelin anatomik yapısını dikkate aldınız mı?		
17.Temizlik ve düzene dikkat ettiniz mi?		
18.Zamanı verimli kullanmaya dikkat ettiniz mi?		
19.Çizdiğiniz desenden memnun kaldınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Uygulama faaliyetinde kazandığınız davranışlarda işaretlediğiniz **“Evet”** ler kazandığınız becerileri ortaya koyuyor. **“Hayır”** larınız için ilgili faaliyetleri tekrarlayınız. Tamamı **Evet** ise diğer öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler doğrultusunda, uygun ortam sağlandığında; canlı modelin farklı bakış noktalarından 15-20 dakikalık hızlı çizimlerini desende ölçü-oran kurallarına ve tekniğine uygun yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Kalabalık ortamlarda farklı pozisyonlardaki insan figürlerini gözlemleyiniz
- Ölçü alma tekniğini kullanmadan oran- orantıyı gözünüzle tespit ederek çizim alıştırmaları yapınız.
- Sürekli yanınızda eskiz defteri taşıyınız. Doğal ve ilginç insan figürleri, mekan içi, sokak görüntüleri, çeşitli obje çizimleri yapınız.

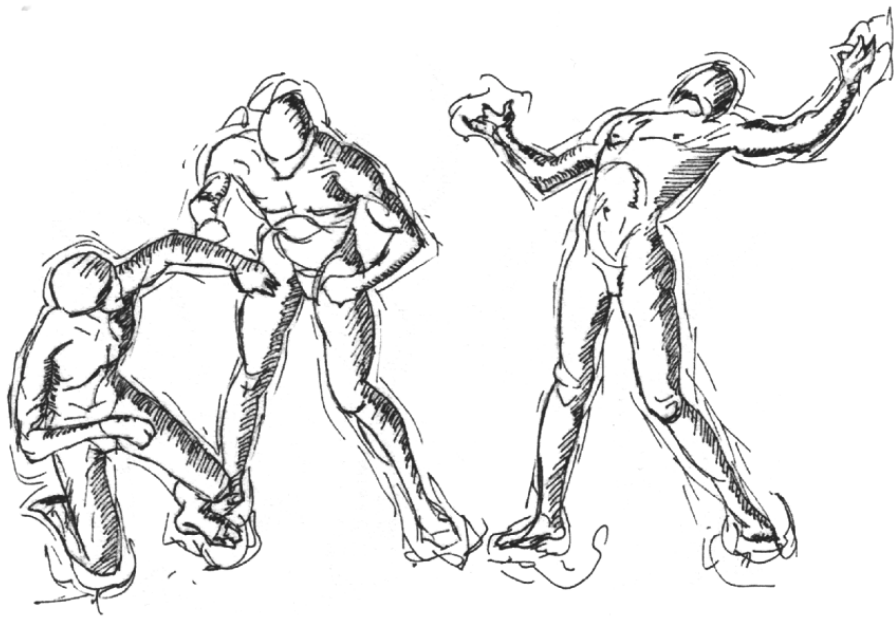
2. HAREKETLİ FİGÜR ÇİZİMİ

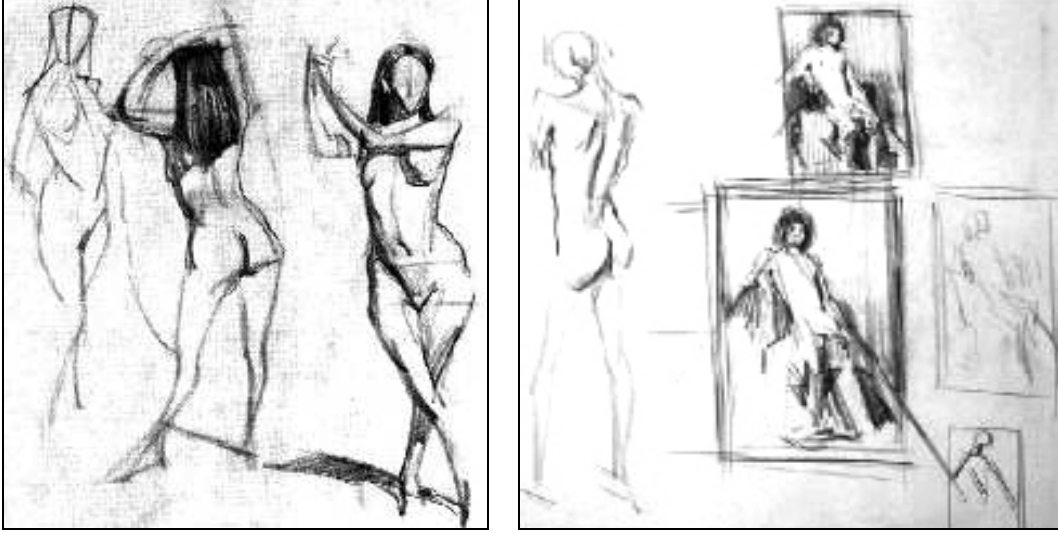
2.1. 15-20 Dakikalık Hızlı Desen Çizimi

Canlı modele hareketli duruşlar verdirilerek desen çizimine saat tutularak başlanır. Süre bittiğinde modelin duruşu değiştirilir. Kısa süreli desen çalışmalarında gözle ölçü alma yöntemi uygulanır. Desenler eskiz halindedir ve fazla detaylara yer verilmez. Önemli olan desenin sağlam (oran- orantısının doğru) olmasıdır. Kısa süreli desen çizmek, kişinin görsel algısını güçlendirerek baktığını görme alışkanlığı kazandırır.

Resim 2.1: Kısa süreli desen çizimi örnekleri

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki işlemleri tamamladığınızda canlı modele hareketli pozlar verdirerek desen tekniğine uygun 15-20 dakikalık sürede figür çizimleri yapmış olacaksınız.

Kullanılacak Araç Gereçler

- 1- Resim kağıdı 35x50cm
- 2- Resim altlığı
- 3- Resim kalemleri
- 4- Canlı model

» *Atölye önlüğünüzü giymeyi unutmayınız.*

- 1- Modelinize uygun bir poz verdiriniz.

» *Modelinizin sizden uzaklığının bir buçuk iki metreyi geçmemesine dikkat ediniz.*

- 2- Resim kağıdınızı kompozisyonunuzun konumuna göre enine veya boyuna tutunuz.

- 3- Kompozisyonun kağıda yerleştirme planını yapınız.

- 4- Kalemle ölçü alma tekniğini kullanmadan sadece gözünüzle ölçülerinizi belirleyiniz.

- 5- Modelinizin hareketine uygun olarak temel aksları çiziniz.

- 6- Modelin ölçü-oran, hareket, yön ve karakterine dikkat ediniz.

- 7- Çiziminize ara vermeden çalışınız.

- 8- Modeli önce bütün olarak görünüz ayrıntıların çizimine daha sonra geçiniz.

- 9- Sürekli görerek, kararlı çiziniz.

- 10- Çizmekten korkmadan sürekli araştırma çizgileri kullanarak çiziniz ve doğruluğundan emin olduğunuz yerlerde çizgilerinizi netleştiriniz.

» *Çiziminizde silgi kullanmayınız.*

» *Çizgilerinizin değerini ışığın geliş yönüne göre ayarlayınız.*

» Çizgilerinizi ışığın gelişine göre kalın ve ince kullanarak çiziminize hacim kazandırınız.

» Çiziminizde detaylara takılmayınız. Önemli olan figürün ana kuruluşunu görmeye çalışmanızdır.

Resim 2.2: Kısa süreli desen çizimi

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Farklı pozisyonlardaki modelinize hareketli pozlar verdirerek desen tekniğine uygun 15-20 dakikalık sürede figür çizimleri yapınız. Çalışmanızı aşağıdaki değerlendirme ölçeğine göre değerlendiriniz.

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız becerileri Evet ve Hayır kutucuklarına (X) işareti koyarak kontrol ediniz.		
Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1.Bilgilerinizi gözden geçirdiniz mi?		
2.Malzemeyi temin ettiniz mi?		
3.Modelin sizden uzaklığını ayarladınız mı?		
4.Kompozisyonun kağıda yerleştirme planını yaptınız mı?		
5.Kalemle ölçü alma tekniğini kullanmadan sadece gözünüzle ölçü alma tekniğini uyguladınız mı?		
6.Modelinizin hareketine uygun olarak temel akslarını çizdiniz mi?		
7.Modelin ölçü oran, hareket, yön ve karakterine dikkat ettiniz mi?		
8.Çiziminize ara vermeden çalıştınız mı?		
9.Modeli önce bütün olarak görüp ayrıntıların çizimine daha sonra geçtiniz mi?		
10.Temizlik ve düzene dikkat ettiniz mi?		
11.Zamanı verimli kullanmaya dikkat ettiniz mi?		
12.Çizdiğiniz desenden memnun kaldınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Uygulama faaliyetinde kazandığınız davranışlarda işaretlediğiniz “Evet”ler kazandığınız becerileri ortaya koyuyor.”Hayır”larınız için ilgili faaliyetleri tekrarlayınız. Cevaplarınızın tamamı Evet ise diğer öğrenme faaliyetine geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Modül sonunda kazandığınız yeterliği aşağıdaki uygulamayı yaparak değerlendiriniz.

Modelinize uygun bir poz verdiriniz 50x70cm veya daha büyük resim kağıdına desen tekniğine uygun resim kalemi ile desen çizimi yapınız ve çalışmanızı aşağıdaki değerlendirme ölçütlerine göre değerlendiriniz.

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız becerileri Evet ve Hayır kutucuklarına (X) işareti koyarak kontrol ediniz.		
Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1.Bilgilerinizi gözden geçirdiniz mi?		
2.Malzemeyi temin ettiniz mi?		
3.Modelin sizden uzaklığını ayarladınız mı?		
4.Kompozisyonu kağıda yerleştirme planını yaptınız mı?		
5.Kalemle ölçü alma tekniğini uyguladınız mı?		
6.Modelin aksını çizdiniz mi?		
7.Başın oval formunu çizdiniz mi?		
8.Baş ölçüsüne göre modelin en ve boy ölçülerini tespit edip aks üzerinde işaretlediniz mi?		
9.Modelinizin genel basit formunu çizdiniz mi?		
10.Vücut bölümleri arasındaki proporsiyonlara dikkat ettiniz mi?		
11.Çiziminizi yaparken bilek, dirsek ve omuz eklemlerini rahat kullandınız mı?		
12.Belirli aralıklarla modelle çiziminizin karşılaştırmasını yaptınız mı?		
13.Modelinizin karakteristik yapısını çizdiniz mi?		
14.Işığın geliş yönüne göre çizgilerinizde açık-koyu değerler kullandınız mı?		
15.Çizgilerini bazı bölgelerde inceli kalınlı kullanarak deseninize hareket kazandırdınız mı?		
16.Çiziminizde modelin anatomik yapısını dikkate aldınız mı?		
17.Temizlik ve düzene dikkat ettiniz mi?		
18.Zamanı verimli kullanmaya dikkat ettiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Uygulama faaliyetinde kazandığınız davranışlarda işaretlediğiniz “**Evet**” ler kazandığınız becerileri ortaya koyuyor. “**Hayır**” larınız için ilgili faaliyetleri tekrarlayınız, cevaplarınızın tamamı **Evet** ise diğer modüle geçebilirsiniz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1 CEVAP ANAHTARI

1	Y
2	D
3	Y
4	D
5	D
6	D
7	D
8	D
9	Y
10	Çıplak olmalıdır.
11	Dizler, bel ve boyun bölgelerinin hareketli olması durumunda.
12	Araçtır.
13	Figür bacaklarını yana açıp dümdüz durduğunda göğüs ve kalçada hareket olmadığından kalça pozisyonu oluşmaz.
14	Sola doğru eğilir.

KAYNAKÇA

- ANDRAS Szunyogy, Feher GYÖRGY, **Anatomy Drawing School**, Könemann, Köln, 1996.
- BARBER Barrington, Tolga TANYEL (çeviri), **Çizimin Sırları**, Mira Yayıncılık, İstanbul, 2005.
- ÇAĞLARCA Sadettin, **Güzel Sanatlara Hazırlık Karakalem Resim**, İnkılap Kitabevi.
- **Tüm Yönleriyle Çizim Sanatı**, Remzi Kitabevi.
- EROĞLU Kadriye, **Yayımlanmamış Desen Ders Notları**, İstanbul, 2007.
- FRANKS Gene, **We Art Of Pencil Drawing**, USA.
- GEÇİMLİ Salih, **Plastik Sanatlar Eğitiminde İnsan Anatomisi**, Meltem Ofset, Konya, 2006.
- HAMM Jack, **Drawing The Head & Figure**, Grosset&Dunlap, New York.
- HEPGÜLDAL Betül, **Yayımlanmış Desen Ders Notları**, İstanbul, 2007.
- HOGARTH Burne, **Sanatsal anatomi**, Engin Yayıncılık, İstanbul
- Marmara Atatürk Eğitim Fakültesi, **H.Avni Öztopçu Desen Atölyesi Öğrenci Çalışmaları**, İstanbul.
- PARROMON M.Jose, **İnsan Figürü Çizimi**, Remzi Kitabevi, 1996.
- PETRIE Brain, **Van Gogh Paintings, Drawings and Prints**, Phaidon Press Limited, Oxford.
- Serap ETİKE, **Kız Teknik Liseleri için Desen**, M.E.B.İstanbul, 2006.
- www.conceptart.org
- www.elfwood.com/farp/figure